

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

LII год. од изласка

Нови Сад, мај, 1980.

XXIX год. непрекидног излажења

Број 5

УМРО ЈЕ ДРУГ ТИТО

СА КОМЕМОРАТИВНЕ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ ОДРЖАНЕ 7. МАЈА
1980. ГОД. У АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ У НОВОМ САДУ

САДРЖАЈ

Позив на редовну годишњу Скупштину

Извештај Управног одбора о раду
Адвокатске коморе Војводине за
период од 16. VI 1979. до 31. V
1980.

Завршни рачун за 1979. г.

План прихода и расхода за 1980. г.

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Јован А. Јерковић

Одговорност продавца за материјалне недостатке ствари — Гаранција за исправно функционисање продате ствари

Adam Vass

Оригинарно стицање власништва грабењем на туђем земљишту

Светозар Добросављевић

Извршење на основу веродостојне исправе

Др Душан П. Радоман

Живот се претпоставља

ПРАВНА ПРАКСА

Светозар Добросављевић

Из судства

САОПШТЕЊА

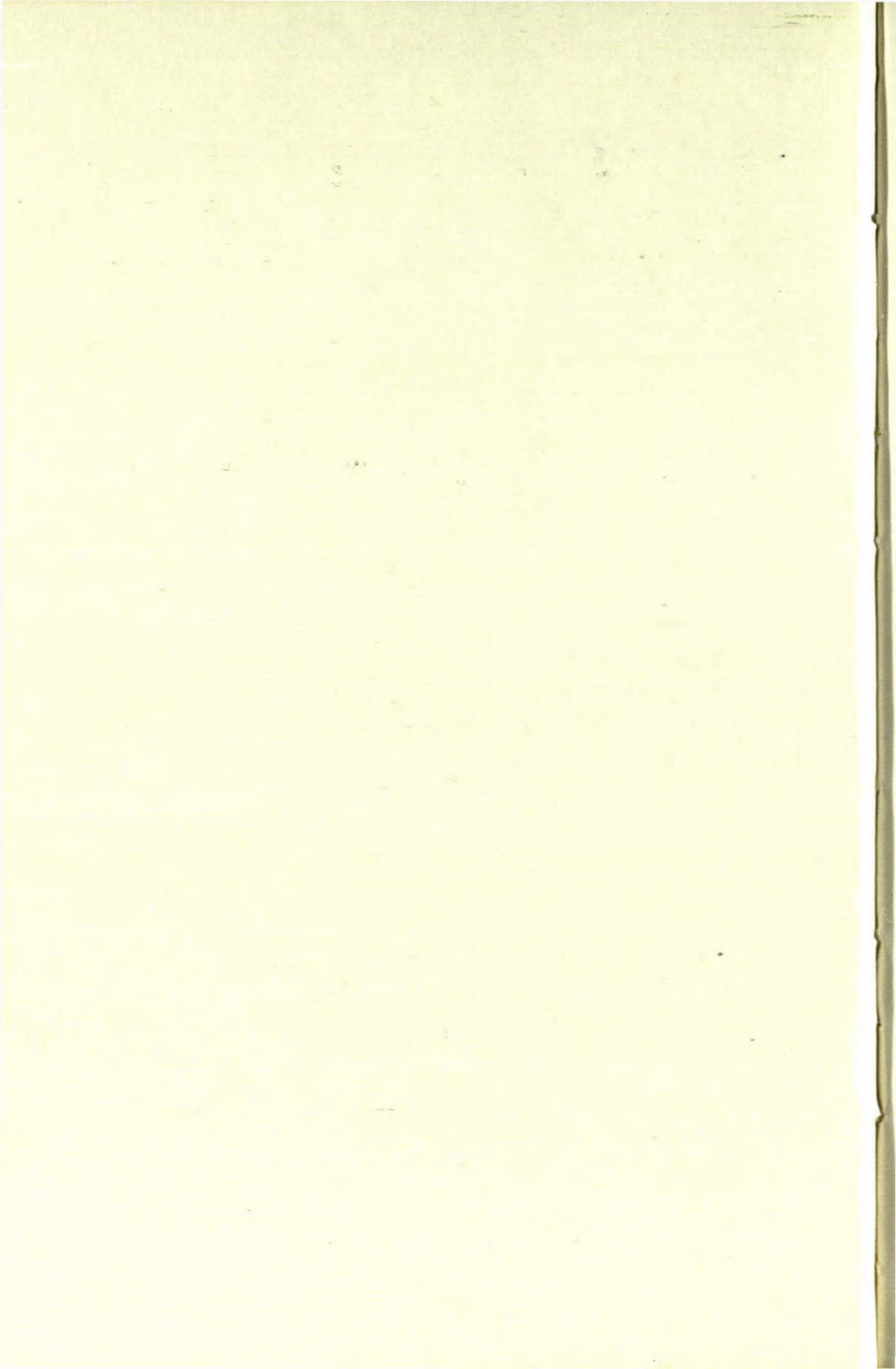
Из седнице Управног одбора

НЕКРОЛОЗИ

Лазар Прћић

Др Лазар Бошњак

Јеремија Златар

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

LII год. од изласка
XXIX год. непрекидног издажења

Нови Сад, мај, 1980.
Број 5

УМРО ЈЕ ДРУГ ТИТО

СА КОМЕМОРАТИВНЕ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ ОДРЖАНЕ 7. МАЈА 1980. ГОДИНЕ У АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ У НОВОМ САДУ

Поводом смрти Председника Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Председника Савеза комуниста Југославије и Врховног команданта оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Маршала Југославије, друга Јосипа Броза Тита комеморативну седницу Управног одбора Адвокатске коморе Војводине отворио је потпредседник Управног одбора др Лошонц Аурел, адвокат из Суботице.

Након отварања комеморативне седнице у присуству чланова органа Адвокатске коморе Војводине, председника Комисија Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, председника Општинских организација адвоката са територије Адвокатске коморе Војводине и радника Радне заједнице администрације Адвокатске коморе Војводине, минутом ћутања одана је пошта Председнику Јосипу Брозу Титу.

О лику Председника Јосипа Броза Тита, председник Управног одбора Адвокатске коморе Војводине друг Боровој Јекић, рекао је:

„Председник Јосип Броз Тито је умро.

Иза себе оставља велико људско дело. Оставља заједницу збратимљених народа и народности, који су вођени идејом Тита уложили непоновљиве, у светској историји, напоре да би изградили праведно социјалистичко друштво.

Поред тога што је био велики вођа наших народа и народности, стратег и инспиратор наших победа у рату и миру друг Тито је пре свега хуманиста.

Изграђујући самоуправне социјалистичке друштвене односе, чији је циљ ослобођење човека од власти привилегованих класа и од отуђених центара моћи, доследно спроводи и развија Маркову мисао у садашњем времену и објективним условима наше заједнице, нашег поднебља.

Ову своју борбу за човекову судбину преноси на међународни план, било када се залаже за верификовање различитих путева изградње социјализма, за уважавање специфичних историјских услова изградње социјалистичког друштва, или када се бори за праведније економске односе између развијених и земаља у развоју.

Тито је зачетник и упорни борац за праведне односе, за право место земаља у развоју, кроз покрет несврставања, у садашњој међународној констелацији.

Оваквим својим деловањем израста у неоспорног лидера несврставања на међународном плану и ствараоца система друштвено-економског и политичког ослобођења човека на унутрашњем плану.

Борећи се за човека, за остварење предуслова за његов пуни и срећан живот испунио је свој сопствени живот најхуманијим садржајем. Због овога је био поштован и вољен.

Овакав јасан визионарски концепт изградње друштва у којем ће се остварити услови за слободан и стваралачки живот, ова колективна воља инспирисана Титовом мишљу и његовим стваралаштвом, деловањем СКЈ, прегнућем радничке класе и свих напредних снага друштва добијају свој пуни садржај у Уставу и законима ове земље и у њиховој доследној примени у свакодневном животу и раду. Тито је увек и на сваком месту истицао обавезу за доследну примену закона. Истицао је да је једна од највећих вредности социјалистичког друштва уставност и законитост у раду. Да уставност и законитост у раду представљају највеће гаранције човеку за његов миран, стваралачки и испуњен животним радостима, живот.

У овом тренутку навире сећање на непосредне контакте друга Тита са представницима адвокатуре и адвокатуром као друштвеном службом.

У свом говору на митингу у Требињу 3. X 1954. године, говорећи о правосудју, друг Тито је посебно истакао да су адвокати потребни нашој земљи али да: „Они имају дужност да у

духу наших социјалистичких закона штите права појединаца, али и заједнице и немају право да раде на штету не само појединаца него и на штету наше заједнице”.

Из овога се види да није постојала ниједна област у друштву о којој друг Тито није водио рачуна и чији рад није усмеравао у правцу изградње социјализма и развијања нових друштвених односа.

Друг Тито је нашао времена да у неколико наврата прими представнике југословенске адвокатуре и представнике Међународне уније адвоката. Мисли и изјаве друга Тита увек су били подстицај да се ова друштвена служба и организационо и кадровски подешава и преображава тако да би на најбољи начин испунила своју обавезу према друштвеној заједници.

У овом тренутку када наше друштво губи највећег сина који је својим делом надрастао оквири наших граница и својом величином прерастао у државника светских размера, ми као интегрални део самоуправног социјалистичког друштва, као и остали део радничке класе, изјављујемо да смо опредељени за Титов пут изградње социјалистичког самоуправног друштва и да ћемо у свом раду чинити све да се наше друштво још брже развија у самоуправну заједницу слободних народа и народности.

Да ћемо својим радом и својим бескомпромисним залагањем на доследној примени Устава и закона у свакодневном животу испунити ову своју обавезу према Титу.

Слава Му и хвала”.

Потом је одлучено да се Председништву ЦК СКЈ и Председништву СФРЈ упуте телеграми следеће садржине:

„Вест о смрти нашег вољеног друга Тита следила је наша срца и испунила их неизрецивим болом и тугом. Херој рата и неимар мира, Тито не може умрети, јер Тито — то смо сви.

Стога смо достојанствени и поносни што смо живели и живимо, стварали и стварамо као радни људи и адвокати у Титовој Југославији.

Јединствени у тузи и жалости, свесни своје улоге као део заједнице у даљој изградњи нашег, Титовог, самоуправног друштва, остаћемо чврсти и јединствени, ношени инспирацијом јединог и јединственог циља: наставити Титово дело.

Адвокатска комора Војводине”

Уместо венца који би се положио на одар друга Тита, Адвокатска комора Војводине у Новом Саду уплатиће 3.000,— динара на жиро рачун: 65700-652-1606 у Титов фонд за стипендирање младих радника САПВ.

Потом је потпредседник Управног одбора др Лошонц Аурел затворио комеморативну седницу.

АДВОКАТСКА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

ПОЗИВ

НА РЕДОВНУ ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

На основу чл. 71. ст. 3. Статута Адвокатске коморе Војводине, Управни одбор Адвокатске коморе Војводине на седници одржаној 8. фебруара 1980. године сазвао је

РЕДОВНУ ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ за дан 31. мај 1980. године

Редовна годишња Скупштина ће се одржати у Великој сали Скупштине општине у Вршцу, са почетком у 9 часова, а са

Дневним редом:

- 1) Отварање Скупштине и утврђивање броја присутних чланова,
- 2) Избор радног председништва,
- 3) Читање записника Редовне годишње Скупштине од 16. јуна 1979. године,
- 4) Извештај Управног одбора о раду свих органа Коморе (известилац: Боривој Јекић, председник Управног одбора),
- 5) Завршни рачун Адвокатске коморе Војводине за 1979. годину (известилац: Будишин Душан, благајник УО),
- 6) Извештај Комисије за преглед финансијског пословања за 1979. годину (известилац: Јуришић Иван, председник Комисије за преглед финансијског пословања),
- 7) Доношење финансијског плана прихода и расхода Адвокатске коморе Војводине за 1979. годину (известилац: Будишин Душан, благајник УО),
- 8) Доношење одлуке о повишењу чланарине адвоката са 55,00 дин. месечно почев од 1. I 1980. године,

- 9) Доношење одлуке поводом примедаба Одбора за унутрашњу политику Извршног већа САПВ на Тарифу усвојену од стране Скупштине САП Војводине 16. јуна 1979. године (известилац: Драгољуб Јовановић, председник Комисије за примену Тарифе),
- 10) Доношење Одлуке о одржавању прославе шездесетогодишњице Адвокатске коморе и увођења доприноса за подмирење трошкова прославе и инвестиционог одржавања зграде Адвокатске коморе Војводине (известилац: Томислав Милић, секретар),
- 11) Информација о раду и поступку у спровођењу иницијативе за увођење колективног руководства и колективне одговорности у организацији и раду Адвокатске коморе Војводине,
- 12) Дискусија по извештајима,
- 13) Закључци

Право учешћа на Скупштини имају сви адвокати чланови Коморе и делегирани представници Одбора адвокатских приправника.

Ако се у заказано време не скупи довољан број чланова, Скупштина ће се одржати сходно члану 73. став 2. Статута Адвокатске коморе Војводине са почетком 1 час касније, без обзира на број присутних.

Управни одбор позива све адвокате чланове Коморе да узму учешћа у раду Скупштине.

Обавештења техничке природе биће благовремено достављена Општинским организацијама адвоката.

ПРЕДСЕДНИК

Управног одбора

Боривој Јекић

ИЗВЕШТАЈ

УПРАВНОГ ОДБОРА О РАДУ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ
ВОЈВОДИНЕ ЗА ПЕРИОД ОД 16. VI 1979. ДО 31. V 1980.

ОПШТИ ДЕО

После избора органа Адвокатске коморе Војводине и извршеног конституисања, сви изабрани органи су наставили са радом на спровођењу задатака из програма и плана рада који је усвојио претходни Управни одбор још 12. новембра 1976. године. Оцењено је да није потребно да овај Управни одбор доноси нови програм и план рада из разлога што програм и план рада из 1976. године усмеравају активност органа Адвокатске коморе за један дужи период и стога што су овако конципирани прихваћени од Скупштине Адвокатске коморе Војводине и од целокупног чланства Адвокатске коморе.

Паралелно са радом на извршењу постављених задатака из плана и програма рада, органи Адвокатске коморе предузимали су акције и мере у оквиру својих надлежности на разрешавању проблема које је живот доносио. Било када су радили на решавању проблема од виталног значаја за адвокатуру као друштвену службу или када су решавана питања од значаја за друштвено-економски положај адвоката као носилаца адвокатске функције или када је Комора усмеравала своје деловање и шире изван решавања ових проблема. Тачније када је своју акцију усмеравала и учествовала у раду на задацима од ширег друштвеног значаја, када је деловала као организација у склопу са свим организованим снагама друштва. Овај вид испољавања активности Адвокатске коморе представља један од битних атрибута, који карактеришу адвокатуру као друштвену службу. Ову активност адвокатура ће у наредном периоду све више развијати што ће користити и адвокатури и друштвеној заједници.

Преовладала је свест како код већине адвоката тако исто и код органа и других институција које су непосредно заинтересоване за рад ове друштвене службе да су запажања у раду приликом доношења појединачних аката драгоцене како за законодавна и друга тела у чијој је надлежности доношење прописа, тако исто и за друштвено-политичке организације. Ово због тога јер се у појединачном, конкретном акту који доноси

надлежни орган примењује правна норма и у овој фази се најбоље уочава у коликој мери је општи акт одразио животне потребе, односно договорену политику. Указујући на недостатке општих правних аката адвокатура се укључује у значајан посао око доградње правног система.

Поред текућих послова Адвокатска комора је у овом периоду урадила следеће:

- започела је рад на прикупљању података на основу којих ће бити сачињен материјал за разговоре на одговарајућој секцији Покрајинске конференције ССРНВ о целокупном комплексу око спровођења Друштвеног договора о усклађивању обавеза адвоката за задовољавање општедруштвених и заједничких потреба;

- учествовали у раду на изради Анализе о стању, проблемима и правцу развоја адвокатуре и других облика пружања правне помоћи заједно са Покрајинским секретаријатом за правосуђе и општу управу, коју је усвојило Друштвено-политичко веће Скупштине САП Војводине на XVI седници 23. XI 1979. године;

- учествовали у раду на изради Анализе о стању и актуелним проблемима адвокатуре и других видова правне помоћи, коју је радио Савезни секретаријат за правосуђе и организацију савезне управе у сарадњи са Савезом републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије, а биће разматрана на Савезном већу Скупштине СФРЈ у другом тромесечју 1980. године;

- започели са радом на припреми прославе шездесетогодишњице Адвокатске коморе Војводине и на припремним радовима око адаптације пословних просторија Адвокатске коморе Војводине;

- предузели припремне радње на изналажењу могућности за прилив младих правника у адвокатуру, посебно из редова народности;

- радили на спровођењу иницијативе Председника Тита за увођење колективног руководства и колективне одговорности у раду органа Адвокатске коморе Војводине;

- организовали тематске расправе из области материјалног и процесног права од ширег интереса за рад адвокатуре и правосуђа у целини;

- учествовали у раду Покрајинске конференције ССРНВ;

- учествовали на проширеним седницама Врховног суда Војводине;

- покретали поступке код Уставног суда Војводине за испитивање уставности и законитости појединих одлука;

- организовали традиционални сусрет са адвокатима Адвокатске коморе из Кечкемета, на коме је вођена расправа о теми „Кривични законик Републике Мађарске”;

- учествовали на Саветовању адвокатских комора у Будимпешти на којем је расправљано о адвокатској тајни и адвокатској етици;

— наставили са радом на изради Кодекса адвокатске етике;

— учествовали у раду Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије;

— учествовали у раду XXVIII конгреса Међународне уније адвоката у Кану.

Након потписивања Друштвеног договора о усклађивању обавеза адвоката за задовољавање општедруштвених и заједничких потреба маја месеца 1978. године Управни одбор је формирао Комисију за праћење примене Друштвеног договора.

Ова Комисија је имала задатак да прикупи податке о томе колико општина и СИЗ-ова нису још потписали Друштвени договор и да стално прати понашање адвоката око примене Друштвеног договора. Од самог почетка односно почев од 17. маја 1978. године, када је Друштвени договор прихваћен и потписан од Извршног већа Скупштине САП Војводине, па до краја новембра 1978. године када су овај Договор потписивале општине и сви СИЗ-ови на територији Покрајине, уочено је да изван број општина и СИЗ-ова и нису потписали овај Друштвени договор. Убрзо после потписивања Друштвеног договора поједини СИЗ-ови су почели да одређују стопе доприноса за адвокате веће него за раднике у удруженом раду.

На крају периода од првог потписа стављеног на Друштвени договор до данас испомила су се три проблема у вези са реализацијом овог Договора у пракси. Први је проблем што неке општине и СИЗ-ови нису још потписали Договор. Други проблем представља кршење Друштвеног договора од стране неких потписника. Трећи проблем се испољава кроз понашање адвоката приликом пријава оствареног дохотка од адвокатске делатности.

Договорено је у сарадњи са Покрајинском конференцијом ССРНВ да се целокупан комплекс питања и проблема око доследног спровођења Друштвеног договора изнесе на одговарајућу секцију Социјалистичког савеза. Поменута Комисија Управног одбора је при крају прикупљања потребних података и сада предстоји израда одговарајућег материјала који ће послужити као основ за расправу о целокупном комплексу око реализације Друштвеног договора у свакодневном животу. Предстојећа расправа код одговарајуће секције ССРНВ биће вођена после разматрања Анализе о проблемима и правцу развоја адвокатури и других видова правне помоћи од Скупштине САП Војводине и од Скупштине СФРЈ, па се са основом може очекивати да ће суштина адвокатури и њено место у самоуправном друштву до краја бити схваћени и самим тим биће створени неопходни услови да се адвокатура изграђује у правцу стварања најквалитетније и најсвеобухватније службе за пружање правне помоћи грађанима, радним и другим организацијама.

Већ сада се може рећи да је највећи број адвоката ове Адвокатске коморе прихватио Друштвени договор као најбоље и једино могуће решење за друштвено-економски статус адво-

ката. Адвокатура у Друштвеном договору види сигурну основу за свој рад па су доследни оваквом свом ставу и понашању приликом пријаве дохотка који су остварили обављајући адвокатску функцију. Овом приликом треба истаћи да постоји, истина мали број, наших чланова који овако не мисле и на тај начин нарушавају углед целокупне адвокатури.

У садашњем тренутку треба да буде јасно, у првом реду адвокатима као носиоцима ове друштвене службе да адвокатура не представља ни приватну професију а ни „слободну” професију. Адвокати слободно и независно обављају друштвену службу чији је задатак да у друштвеном интересу пружа правну помоћ странкама, којима је таква помоћ потребна. Сви врло добро знамо да је друштвена заједница обавезна да створи услове и да обезбеди грађанима, радним људима, радним и другим организацијама службу за пружање правне помоћи. Ову своју обавезу друштвена заједница је једним делом, претежним, пренела на самоуправно организовану адвокатуру. Из овог следи да самоуправни органи Адвокатске коморе одговарају за стање у адвокатури друштвеној заједници а да су одговорни и свом чланству. Логична консеквенца оваквог места самоуправних органа Адвокатске коморе налаже и шира овлашћења ових органа ради предузимања одговарајућих мера, наравно и према члановима Коморе носиоцима ове друштвене службе, ради обезбеђења обављања адвокатске функције на највишем стручном нивоу, најефикасније, најбрже и самим тим најјефтиније.

Како видимо из набројаних докумената адвокатури је обезбеђено место у садашњим условима које јој по својој функцији и према њеној уставној позицији припада.

Адвокатура у самоуправном друштву представља основни и најсвеобухватнији облик пружања правне помоћи. Према томе тежиште рада како самоуправних органа Адвокатске коморе тако исто и свих адвоката, у садашњим условима је на обезбеђењу највише стручности и у доследном придржавању Кодекса адвокатске етике у раду. Свако друго понашање нарушава основе адвокатури и доприноси нарушавању угледа целокупној адвокатури, штети адвокатури и друштву у целини.

Адвокатска комора предузимајући мере у оквиру својих надлежности за доследан третман адвокатури као друштвене службе и адвоката као носилаца адвокатске функције, треба и мора да предузима најенергичније мере према несавесним члановима Коморе, адвокатима који крше договорена правила понашања.

У наредном периоду морамо се изборити за проширење овлашћења самоуправним органима Адвокатске коморе, нарочито код постављања услова за улазак у адвокатуру. Претходно морамо објаснити да нисмо мотивисани неким еснафским затварањем круга адвоката, већ да нам је у првом реду друштвени интерес. Друштвени интерес налаже да носилац адвокатске функције добије визу за обављање адвокатури после одговарајуће припреме која се постиже стажом дужим од доса-

дашњег, јер је уочено да је садашњи стаж који се тражи као услов за упис у Именик адвоката недовољан. Адвокатска организација мора организовати перманентно одговарајуће облике стручног усавршавања, што се чини код осталих носилаца правосудне функције. Истина чини се и у адвокатури, али недовољно. Морамо радити на изградњи свести да адвокат уписом у Именик ове Адвокатске коморе мора тачно и без изузетка да извршава како своје обавезе професионалног карактера на највишем нивоу, тако и његове обавезе не мањег значаја, на учествовању као члан Коморе у свим органима Коморе за које је изабран, било као члан одређеног Коморског тела или када добије одређени задатак, а и иначе у свакодневном раду и понашању као адвокат.

Овом приликом истичем да су органи Адвокатске коморе у свом раду на решавању поменутих послова наилазили на пуно разумевање и сарадњу код свих органа и организација са којима су долазили у контакт. Посебно истичем допринос на решавању ових задатака Покрајинске конференције ССРНВ, Покрајинског секретаријата за правосудје и општу управу, Уставног суда Војводине, Врховног суда Војводине, Секретаријата за законодавство и Покрајинског секретаријата за финансије, па већ успостављену сарадњу треба у наредном периоду продубљивати.

ПОСЕБНИ ДЕО

(период од 31. XII 1978. до 31. XII 1979)

Адвокати

У 1979. години бројно стање адвоката у односу на 1978. годину повећало се. На дан 31. XII 1978. године било је уписано у Именику адвоката 313 адвоката, а на дан 31. XII 1979. године 316 адвоката.

У току 1979. године уписано је 24 адвоката и то: из реда адвокатских приправника 2, судија 7, и 1 судијски приправник, из привреде 5, из тужилаштва 1, из друштвених организација 6, ван радног односа 1, и пензионер 1.

Број уписаних адвоката у поређењу са 1978. годином у којој је уписано 14 адвоката, повећао се за 10 адвоката.

У 1979. години брисано је из Именика адвоката 21 адвокат и то: 1 услед смрти, 11 због пензионисања, 2 због уживања пензије, 4 због заснивања радног односа, 3 због пресељења седишта адвокатске канцеларије на територију друге Коморе.

У току 1979. године две молбе са захтевом за упис у Именик адвоката су одбијене, 1 молба је повучена јер молилац није разрешен дужности, 1 молба није решена јер није снабдевена потребним прилозима.

У току 1979. године извршено је два пресељења седишта адвокатске канцеларије.

У току 1979. године постављено је 26 преузимаатеља адвокатских канцеларија, 1 привремени заменик, одређено је 19 бесплатних заступника и 2 заступника, 2 адвоката разрешена су дужности преузимаатеља, 1 адвокат разрешен је дужности привременог заменика.

У току 1979. године у евиденцији адвокатских радних заједница уписане су промене: 1 адвокат је приступио постојећој радној заједници, 2 адвоката су иступила из адвокатске радне заједнице, од којих 1 води индивидуалну адвокатску канцеларију, а 1 је засновао радни однос у привреди, евидентирано је 8 уговора о пружању правне помоћи и заступању склопљених између адвоката и привредних организација, 3 уговора о пружању правне помоћи су раскинута, издато је 19 уверења.

Адвокатске канцеларије су углавном распоређене у седишту Врховног суда Војводине, виших и општинских судова, док 11 адвоката има седиште канцеларије у 9 места Војводине у којима нема суда.

Дана 31. XII 1979. године од уписаних 316 адвоката седиште адвокатске канцеларије имали су: у Новом Саду 90, у Ади 2, у Алибунару 3, у Апатину 1, у Бачу 2, у Бачкој Паланци 5, у Бачкој Тополи 7, у Бачком Петровцу 2, у Бачком Петровом Селу 1, у Бајмоку 1, у Банатском Новом Селу 1, у Бечеју 3, у Белој Цркви 5, у Беочину 1, у Бездану 2, у Футогу 1, у Инђији 6, у Иригу 1, у Кањижи 2, у Кикинди 6, у Ковачици 4, у Ковину 4, у Кули 2, у Мољу 2, у Новој Црњи 1, у Новом Бечеју 3, у Новом Кнежевцу 2, у Опацама 3, у Панчеву 24, у Пећинцима 1, у Петроварадину 1, у Планишту 2, у Руми 6, у Сенти 5, у Србобрану 2, у Сомбору 15, у Сремским Карловцима 1, у Сремској Митровици 15, у Старој Пазови 4, у Суботици 36, у Шиду 2, у Темерину 2, у Тителу 2, у Врбасу 3, у Вршцу 4, у Зрењанину 24, у Жабљу 3 и у Житишту 1.

Просек старосне структуре адвоката на дан 31. XII 1979. године био је 48,75 година.

Адвокатски приправници

У Именику адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду на дан 31. XII 1978. године био је уписан 21 адвокатски приправник, а на дан 31. XII 1979. године такође 21 адвокатски приправник.

У току 1979. године уписано је 10 адвокатских приправника од којих су 8 са факултета, 1 судијски приправник и 1 ван радног односа.

У току 1979. године брисано је из Именика адвокатских приправника 10 и то: 2 због уписа у Именик адвоката и 8 због заснивања радног односа.

У току 1979. године 2 адвокатска приправника прекинула су адвокатско-приправничку вежбу због одслужења војног рока.

Адвокатски приправници обављали су адвокатско-приправничку праксу у пет места Војводине и то: у Новом Саду 17, у Бачкој Паланци 1, у Панчеву 1, у Старој Пазови 1 и у Зрењанину 1.

Просек старосне структуре адвокатских приправника на дан 31. XII 1979. године био је 28 година.

РАД ОРГАНА КОМОРЕ

Скупштина

Адвокатска комора Војводине одржала је редовну годишњу Скупштину 16. јуна 1979. године у Новом Саду.

Скупштина је била изборна. Скупштина је донела одлуку о изменама и допунама Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката.

Конференција адвоката

Конференција адвоката одржала је 13. седницу 31. марта 1979. године у Панчеву, на којој су усвојени општи и посебни критеријуми за изборе органа Коморе.

Конференција адвоката изабрала је једног члана Уређивачког одбора „Гласника”.

Конференција адвоката одржала је 14. седницу 12. маја 1979. године у Суботици на којој је утврдила предлоге Општинских организација адвоката за доделу Плакета са захвалницом и Повеља и исте упутила Управном одбору ради доношења одлуке. Утврдила је предлог Одлуке о изменама и допунама Тарифе и исти упутила Скупштини Адвокатске коморе Војводине на доношење. На основу предлога Општинских организација адвоката утврдила је кандидатску листу за изборе свих органа Адвокатске коморе Војводине и именovala Изборну комисију.

Управни одбор

Рад Управног одбора Адвокатске коморе Војводине у 1979. години одвијао се нормално. Одржано је 11 редовних седница Управног одбора на којима је донето 332 записничка решења.

На седницама Управног одбора учествовали су и други органи Адвокатске коморе и то: председник Вишег дисциплинског суда, председник Дисциплинског суда, Дисциплински тужилац, председник Комисије за преглед финансијског пословања, председници: Комисије за статутарна и нормативна акта, Комисије за прописе и правну праксу, Комисије за библиотеку, Комисије за сарадњу са СИЗ-ом пензијског и инвалидског осигурања, Комисије за доделу Плакета са захвалницом и Повеља, Комисије за идеолошко-политички рад и Комисије за кадрове.

Дисциплински тужилац

У 1979. години оформљено је 74 нова предмета.

У истој години у 9 предмета подигнута је оптужница, у 84 предмета поступак је обустављен.

Од укупно 93 решених предмета, 52 предмета су из 1979. године, 28 предмета из 1978. године, 10 предмета су из 1977. године и 3 предмета су из 1976. године.

Виши дисциплински суд

У току 1979. године Виши дисциплински суд имао је два предмета по жалби адвоката, против првостепене дисциплинске пресуде.

Један предмет је расправљан на јавној седници Дисциплинског већа, па је након спроведеног поступка, веће жалбу одбило и потврдило првостепену пресуду. Један предмет Виши дисциплински суд примио је крајем 1979. године, па ће решавати у 1980. години.

Дисциплински суд

У току 1979. године Дисциплински суд добио је 9 нових предмета и то: 6 оптужница подигнутих по пријавама у 1979. години и 3 оптужнице подигнуте по пријавама у 1978. години.

Дисциплински суд одржао је 5 јавних претреса. Дисциплински суд расправљао је у 8 случајева — по пријавама — оптужницама Дисциплинског тужиоца. Окончано је 7 предмета, док је један одложен због прикупљања података. Дисциплински суд радио је у 4 већа.

У предметима у којима је решавао радило се о тежим повредама дужности и угледа адвокатуре од стране адвоката.

У извештајном периоду против одлуке Дисциплинског суда уложене су две жалбе које су благовремено пристигле у Комору.

„Гласник”

Са 1980. годином „Гласник” је ушао у XXIX годину непрекидног излажења и даље у улози јединог часописа са правном проблематиком у САПВ. Имајући у виду овакву позицију и значај „Гласника”, Уредивачки одбор је настојао да што доследније остварује утврђену уредивачку концепцију, пре свега, имајући у виду ширину тематског приступа.

Настојало се да, као и ранијих година, часопис задржи рубрике и прилоге који су неодојиви део његовог профила, али су учињени и покушаји да се странице „Гласника” обогате новим садржајима. При томе је Уредивачки одбор био суочен

са основним проблемом, прилично оскудним избором текстова. Запажено је да је смањен прилив квалитетних прилога у односу на раније године. То, наравно, не значи да објављени радови и прилози пису били на потребном нивоу, али је индикатив једног стања коме се већ подуже покушава наћи лека. Ради се о томе да „Гласник“ трећу годину за редом није у могућности да висину ауторских хонорара помакне ни за један динар. Мада висина хонорара, сигурно, није одређујућа за сарадника „Гласника“ и оне који ће то тек постати, сигурно није ни момент који треба потискивати у последњи план и препуштати га случају. Иако је продајна цена „Гласника“ остала непромењена, уз сва поскупљења око штампања и остале материјалне издатке, повећање износа на име ауторских хонорара остаје један од првих наредних задатака које треба решити.

У протеклом периоду на страницама „Гласника“ сарађивало је пет адвоката, 21 судија и 15 аутора из других професија. У рубрици „Адвокатура и друштво“ објављена су три чланка, у рубрици „Чланци и расправе“ 40 чланака, а у рубрици „Правна пракса“ 72 прилога.

Редовно су излазила саопштења о свакој седници Управног одбора и других органа Адвокатске коморе, као и о збивањима у југословенској и међународној адвокатури.

Рубрика „Правни часописи“ била је заступљена са 9 прилога.

РАД КОМИСИЈА УПРАВНОГ ОДБОРА

Комисија за статутарна и нормативна акта

У извештајном периоду активност Комисије за статутарна и нормативна акта одвијала се у две области:

— спровођење идеје друга Тита о колективном раду и одговорности, те увођење једногодишњег мандата председника односно председавајућег у складу са иницијативом,

— рад на доношењу Кодекса адвокатске етике.

Најважнији задатак ове Комисије, рад на реализацији идеје друга Тита био је примаран и од посебне важности. На наш предлог донет је програм мера који је свеобухватно размотрио питање потреба за изменом Статута Адвокатске коморе Војводине у циљу увођења ове идеје, затим је заузето становиште да је то нужно, те је на седници Управног одбора, одржаној октобра 1979. године, одлучено да се приступи доношењу измена Статута. Разматрана је статутарна материја и дат предлог Управног одбору како да се изврши измена Статута.

На седници Комисије 9. XI 1979. године дат је конкретан предлог који је разматран на седници Управног одбора децембра 1979. године и закључено је да се предлог достави свим члановима Управног одбора и председницима Комисија Управног одбора, након чега је на седници Управног одбора 8. II

1980. године дошло до стављања већег броја недовољно одређених предлога, због чега је поново одлучено да Комисија за статутарна и нормативна акта сакупи све идеје и након тога да конкретан предлог.

Овај рад није завршен у извештајном периоду јер се није желело пребрзо решење, обзиром да се ради о трајној акцији, па би свака површина могла бити штетна.

Међутим, констатује се да постоји једнодушност у прихватању идеје друга Тита, те да је идеја општеприхваћена и да се настоји реализовати.

У погледу рада на доношењу новог Кодекса адвокатске етике дошло је до извесног застоја. Наиме, после јавне дискусије о предложеном тексту стављене су озбиљне примедбе које су узете у разматрање, али због обимности и разноврсности материје споро се напредује у анализама, те ће бити нужно да се у предстојећем периоду Комисија састане и убрза рад на доношењу Нацрта Кодекса који би поново доставила Управном одбору, а потом био упућен на редован поступак.

Комисија за прописе и правну праксу

У протеклих годину дана Комисија за прописе и правну праксу је у својој организацији одржала ширу расправу на тему „Имена и допуна Закона о стамбеним односима САПВ”, и путем Адвокатске коморе обавестила предлагача о својим мишљењима, примедбама и предлозима.

Пратећи законодавне иницијате и судску праксу Комисија је у остваривању задатака Адвокатске коморе о праћењу појава и проблема у погледу уставности и законитости од интереса за остваривање права грађана одржала јавне расправе и то:

- на тему „Порез на промет и промет некретнина”, децембар 1979. године;

- на тему: „Саобраћајно вештачење у кривичном и парничном поступку”, јануар 1980. године;

- на тему: „Нека питања и проблеми поступка пред судовима удруженог рада”, фебруар 1980. године;

- на тему: „Нека спорна питања судског извршног права”, март и април 1980. године.

У плану је Комисије да се овакве јавне расправе одрже и у месецу мају и јуну 1980. године на теме: „Бранилац у претходном поступку”, „Чега нема у Закону о облигацијама, а има у животу” — радни наслови који ће се накнадно прецизирати.

Комисија је била ангажована и у разматрању измена и допуна Статута у вези са иницијативом друга Тита о колективном раду и руководству.

Комисија је, путем појединих чланова, учествовала у раду проширене седнице Грађанског одељења Врховног суда Војводине увек када је Адвокатска комора била позвана да у том раду учествује.

Комисија је ангажована и на проблемима остваривања Друштвеног договора што је у току и у припреми.

Комисија је текући била ангажована на давању примедба и предлога у вези са појединим законским пројектима, општинским одлукама и друштвеним договорима.

Комисија за кадрове

Комисија за кадрове Управног одбора Адвокатске коморе Војводине је анализирала бројно стање адвоката, адвокатских приправника, старосну структуру, заступљеност из редова народа и народности, па је учила следеће:

У нашој Аутономној Покрајини живе представници свих наших народа и бројне народности, а да би обезбедила равноправност свих код остваривања права и на закону заснованих интереса, има појачану потребу за обезбеђењем служби правне помоћи, посебно адвокатуре чији ће носиоци бити у сразмерном броју са бројем представника народа и народности. Ово све због тога да би носилац адвокатске функције могао на најлакши начин да комуницира са грађанином, странком, која му се обрати за пружање правне помоћи. Тим пре, што се и поступак пред судовима и другим органима води и на језицима народности.

Комисија је учила да је старосна структура адвоката 50 година, али да то није неповољно из разлога што је највећи број адвоката у годинама између 40 и 50. Проблем је већи у подмлађивању адвокатског кадра, односно у репродукцији адвокатског кадра из редова младих правника, који би ушли у адвокатуру од приправничког стажа. Ограничавајући фактор што до овакве нормалне и жељене репродукције не долази, још увек је нерешен статус приправника и принципала са становишта захватања из АД приправника, односно дохотка принципала. Још увек је присутно несхватање, како суштине адвокатуре као друштвене службе, тако исто и суштине приправничког стажа.

Након ових уочавања Комисија за кадрове је стала на становиште да се овај проблем око репродукције адвокатског кадра мора решавати у два правца. У једном правцу треба учинити, односно уложити напоре да се код одговарајућих органа, у њиховим нормативним актима (у општинским одлукама о порезима грађана и у одлукама СИЗ-ова о доприносима) пропишу одговарајуће олакшице за принципале, таквог карактера које би стимулисале адвокате да узимају приправнике.

У другом правцу потребно је у оквиру адвокатске организације, Адвокатске коморе Војводине предузимати мере да се створе потребни фондови које би касније могли удруживати са одговарајућим СИЗ-овима, привредним коморама и другима који имају интереса за обучавање правничких кадрова.

Став је Комисије за кадрове да је у функцији Адвокатске коморе, као самоуправне организације, да води бригу за репро-

дукцију правничких кадрова, заједно са одговарајућим факторима, како за рад у адвокатури, тако исто у друштвеним службама, привреди и др. Свакако да ова оба правца репродукције кадрова у адвокатури морају ићи паралелно уз могућа и друга решења.

Комисија сугерише Управном одбору Адвокатске коморе да ради реализације овог посла учини следеће:

— да Адвокатска комора успостави везу са Правним факултетом ради оријентације студената права, посебно из редова народности за рад у адвокатури,

— да Адвокатска комора успостави везу са одговарајућим органима Покрајине ради обезбеђења средстава за стварање Фонда за стипендирање студената права, посебно из редова народности, који би се определили да раде у адвокатури,

— да Адвокатска комора у заједници са Привредном комором Војводине успостави контакте за обезбеђење средстава за обуку правничких кадрова, како у адвокатури тако и у друштвеним службама, привредним и другим организацијама,

— да Управни одбор Адвокатске коморе подстиче Општинске организације адвоката да на свом терену успостављају овакве и сличне контакте.

Комисија за кадрове Адвокатске коморе Војводине очекује да ће ова указивања на проблем репродукције адвоката, с посебним акцентом на репродукцију носилаца адвокатске функције из редова народности, представљати подстицај за свестрану расправу у којој треба да учествује целокупно чланство Адвокатске коморе Војводине. Тек након овакве расправе доћи ће до тога да утврдимо садашњи тренутак адвокатуре, њене потребе и правце како да се адвокатура ојача, како кадровски, стручно, тако исто да Адвокатска комора постане организација врских правника, бескомпромисних бораца за доследну примену у заступању странака пред судовима и пред другим органима.

Комисија за идеолошко-политички рад

Чланови Адвокатске коморе Војводине живе и раде на целој територији Покрајине па се идеолошко-политички рад организује у Општинским организацијама адвоката. Комисија, чија је дужност да координира и подстиче рад у Општинским организацијама те уколико се укаже потреба непосредно делује у овом извештајном периоду није имала потребе за развијањем активности, јер се рад у Општинским организацијама одвијао нормално.

Комисија за доделу Плакета са захвалницом и Повеља

У извештајном периоду Комисија је била ангажована на прикупљању предлога од Општинских организација адвоката за доделу Плакета са захвалницом и Повеља колегама који су због пензионисања или смрти напустили редове адвоката.

Библиотека

Библиотека Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду броји 3.710 дела, док је у 1978. години имала 3.693 дела. Књиге и часописи коришћени су у библиотеци и ван библиотеке.

Администрација Коморе

Рад Администрације Адвокатске коморе Војводине у 1979. години одвијао се нормално. У деловодном протоколу запримљено је 347 предмета у току 1979. године.

Књиговодство Коморе у 1979. години имало је 1.710 дописа од којих 19 Општинским организацијама адвоката.

Укупан број предмета који је Администрација имала у раду износио је 2.057 предмета.

Администрација Адвокатске коморе Војводине посебно је била ангажована у техничким припремама две седнице Конференције адвоката, изборне скупштине Адвокатске коморе Војводине, техничком раду на предлогу Одлуке о изменама и допунама Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката. Сви радници Администрације 27 радних дана радили су на сређивању Архиве од 1921. закључно са 1978. годином.

Координацију рада између Управног одбора и Администрације вршили су секретар и председник Управног одбора.

ЗАВРШНИ РАЧУН ЗА 1979. ГОДИНУ

ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ У НОВОМ САДУ УЗ БИЛАНС ЗА 1979. ГОДИНУ

I. ОПШТИ ПОДАЦИ

Адвокатска комора је основана 3. маја 1921. године на основу упутства Министарства правде бивше Југославије.

Адвокатска комора је организација адвоката са подручја САПВ-а, а седиште је у Новом Саду. Задатак јој је да изграђује адвокатуру као јавну службу у циљу остварења начела законитости као важног услова за јачање социјалистичких односа.

Комора на дан 31. децембра 1979. године има уписаних пет сталних службеника.

Преглед финансијског пословања Коморе вршила је Комисија за преглед финансијског пословања.

II. ПОСЕБАН ДЕО

Ова Комора финансира се из прихода: наплаћене чланарине својих чланова као и од наплаћене новчане казне. Дотације не прима ни од кога.

Сва планирана средства су била довољна и у складу са обимом пословања.

У 1979. години укупни приходи износили су 1,342.566,96 дин. што је у односу на планирано од 1,408.740,00 дин. мање наплаћено за 5%.

У 1979. години укупни расходи износили су 1,338.717,01 дин. што је у односу на планирано од 1,408.740,00 дин. је мање утрошено за 5%.

Разлика између прихода и расхода у 1979. години износи 3.849,95 дин. или, другим речима, више је наплаћено него утрошено.

Код основних средстава није било промена.

Библиотека је такође попуњена у износу од 2.742 дин., а за купљене стручне књиге и белетристику.

Лични дохоци сталних службеника исплаћени су у износу од 364.665 дин. а што је равно планираном.

Укупно материјални расходи износе 564.124,01 дин., што је у односу на планирано постигнута уштеда од 7%.

Штампање „Гласника“ Адвокатске коморе Војводине у 1979. години је дотирано од стране Коморе за износ од 58.107,40 динара.

Према постојећим прописима и потребама Коморе предлага се расподела оствареног прихода и то: пренос вишка прихода у 1980. години за износ од динара 3.849,95.

Према изнетом стању Комора је завршила пословну годину са успехом, те се моли Управни одбор да донесе одлуку о усвајању Завршног рачуна за 1979. годину.

Руководилац рачуноводства:

Игњат Гавриловић

Председник:

Боривој Јекић

Код	Назив	Износ
002	Некласифицирано — постојеће просторије	102.000,00
003	Постројење — опрема	102.000,00
008	Видеоапаратура	23.247,25
0700	Банка — Фонд капиталне потрошње	8.117,75
0701	Банка — Фонд капиталне потрошње	24.382,00
0710	Фонд — Средства из иностранства	2.133,00
0711	Фонд — Средства из иностранства	82.228,00
1000	Лични доходи — износ	301.665,00
1010	Лични доходи — износ	2.000,00
1281	Амортизација — износ	184.000,00
1282	Амортизација — износ	22.337,00
310	Класифицирани материјали	4.718,00
361	Ситни инвентар	11.885,00
41	Други инвентар	42.124,00
1.120.444,02	УКУПНО АКТИВА	

Код	Назив	Износ
02	Некласифицирано — друге	36.270,00
12830	Остале непрофитне организације	24.160,00
720	Обавезе према држави	82.602,00
722	Обавезе према држави	8.000,00
728	Обавезе према држави	10.210,00
9000	Наложба	282.602,00
9003	Остале капиталне потрошње	4.800,00
9004	Потрошње — материјалне базе Коморе	118.688,00
9005	Услуге — материјалне базе Коморе	11.000,00
9006	Видеоапаратура	36.423,00
9007	Средства за капиталне потрошње	8.117,75
9700	Фонд капиталне потрошње	118.240,00
9701	Фонд капиталне потрошње	20.740,00
990	Фонд капиталне потрошње	20.740,00
1.120.444,02	УКУПНО ПАСИВА	

Руководилац рачуноводства: Игњат Гавриловић
Председник: Боривој Јекић

БИЛАНС АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ НА ДАН 31. XII 1979. ГОДИНЕ

I. РАЧУН ИМОВИНЕ — БИЛАНС АКТИВА

Кonto	Назив конта	Износ
002	Некретнина — пословне просторије	195.093,00
003	Пословни инвентар — опрема	163.270,00
008	Библиотека	73.265,15
0700	Банка — Фонд заједничке потрошње	8.121,75
0701	Банка — ФЗП стамбени	24.385,00
0710	ФЗП — Стамбени кредит	9.733,00
0711	ФЗП — Удружена стамбена средства	85.128,65
1000	Банка — жиро-рачун	301.664,76
1010	Благајна	2.094,20
12831	Адвокати	184.097,36
12832	Адвокати у пензији	22.832,00
310	Канцеларијски материјал	4.719,06
361	Ситан инвентар	13.855,82
—	Дужници	42.224,27

УКУПНО АКТИВА 1,130.484,02

ПАСИВА

02	Исправка вредности — отпис	36.979,00
12830	Страни претплатници на „Гласник“	74.160,00
720	Обрачуната а ненаплаћена чланарина	88.692,00
722	Обрачуната а ненаплаћена новчана казна	6.063,00
728	Обрачунато а ненаплаћено за „Гласник“	10.510,00
9000	Имовина	282.699,96
9003	Отпис ненаплативе чланарине	6.893,18
9004	Покриће мањкова	7.987,20
9005	Усавршавање материјалне базе Коморе	118.688,18
9006	Ванредне помоћи	11.000,00
9007	Средства за покриће расхода	36.453,16
9700	Фонд заједничке потрошње	8.121,75
9701	Фонд стамбени	119.246,65
990	Фонд посмртнине	29.749,71
—	Веровници	293.240,23

УКУПНО ПАСИВА 1,130.484,02

Руководилац рачуноводства:
Игњат Гавриловић

Благајник:
Душан Будишин

Председник:
Боривој Јекић

II. РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА

ПРИМАЊА

Конто	Назив конта	Предколона Гл. колона
720	Наплаћена чланарина	1,028.744,96
728	Наплаћена претплата на „Гласник“	255.335,00
7220	Наплаћено од новчаних казни	9.812,00
7210	Наплаћено од огласа у „Гласнику“	5.320,00
	Наплаћена разна примања	43.355,00

УКУПНО УКУПНА ПРИМАЊА: 1,342.566,96

ИЗДАВАЊА

	Средства радне заједнице (лич дох.)	711.024,15
4023	Поправка инвентара	3.175,00
40	Огрев, осветљење, вода, смеће	17.036,85
40	ПТТ трош., новине, трош. плат. пром.	25.742,71
4000	Канцеларијски материјал	19.857,15
434	Чланарина Савезу	72.880,00
	Дневнице, дангуба и пут. трош.	115.164,90
413	Осигурање Коморе	1.858,05
4188	Одржавање Годишње скупштине	22.327,75
4189	Помоћ удовима бивших адвоката	3.000,00
	Остали разни издаци	33.208,05

УКУПНО МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ 1,025.274,61

4182	Ауторски хонорар	105.821,00
4187	Штампање и експедиција „Гласника“	207.621,40
	Трошкови уређења „Гласника“	313.442,40
800	Разлика више наплаћено	3.849,95

УКУПНО УКУПНА ИЗДАВАЊА: 1,342.566,96

Руководилац рачуноводства:
Игњат Гавриловић

Благајник:
Душан Будишин

Председник:
Боривој Јекић

ПЛАН ПРИХОДА И РАСХОДА ЗА 1980. ГОДИНУ

ПРЕДНАЦРТ ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ПРИХОДА И РАСХОДА ЗА 1980. ГОДИНУ

Конто	Назив конта	Појединачно	Укупно
ПЛАН РАСХОДА			
I. СРЕДСТВА РАДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ			839.000
II. МАТЕРИЈАЛНИ РАСХОДИ			638.560
4010	Електрична енергија	3.000	
4002	Гориво	10.000	
4025	Одржавање чистоће, вода, смеће	5.000	
4000	Канцеларијски материјал	20.000	
4089	Новине и часописи	6.000	
4020	ПТТ трошкови	20.000	
411	Трошк. новчаног и платног промета	2.000	
	Чланарина Савезу	74.400	
4140	Днев., путни тр. УО, ДИСЦ, и Комис.	72.400	
4141	Дневн. путни тр. ван Новог Сада	24.000	
415	Днев. пут. тр. — Међународне везе	20.000	
4140	Дневн. путни тр. — Остало	3.600	
406	Амортизација	5.000	
4182	Ауторски хонорар	153.560	
4187	Штампање и експедиција „Гласника“	219.600	
III. ФУНКЦИОНАЛНИ РАСХОДИ			89.000
4607	Хонорар функционера	6.000	
4188	Годишња скупштина	20.000	
413	Осигурање Коморе	2.000	
4023	Трошкови поправки	2.000	
	Помоћ удовама	3.000	
0086	Набавка књига за библиотеку	5.000	
468	Фонд адвокатских приправника	1.000	
4050	Трошкови репрезентације	15.000	
4039	Непредвиђени издаци	35.000	
УКУПНО УКУПНИ РАСХОДИ:			1.566.560

Конто	Назив конта	Појединачно	Укупно
ПЛАН ПРИХОДА			
I. РЕДОВНИ ПРИХОДИ			1.371.600
720	Наплаћена чланарина	1.116.000	
728	Наплаћена претплата за „Гласник“	255.600	
II. НЕРЕДОВНИ ПРИХОДИ			87.000
7220	Наплаћена позајмица	1.000	
7220	Наплаћена новчана казна	20.000	
7210	Наплаћено од огласа у „Гласнику“	6.000	
768	Наплаћена разна примања	60.000	
III. ПРЕНОС СРЕДСТАВА ИЗ 1979.			107.960
УКУПНО УКУПНИ ПРИХОДИ			1.566.560

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Расходи су планирани према стварним потребама ове Коморе, ради обављања нормалног пословања у 1980. години.

Средства Радне заједнице су повећана у складу са поскупљењем трошкова живота за 18%, а сами лични дохоци према одлуци Скупштине СФРЈ и на основу статистичких података за 15%.

Материјални расходи су повећани и то највећим делом на ставкама путних трошкова и дневница као и штампање „Гласника“.

Функционални расходи су на нивоу прошлогодишњем.

Приходи су такође повећани и то искључиво на ставки чланарина адвоката и то за 55.— динара месечно по адвокату.

До повећања је дошло услед повећаних расхода што је горе изнето.

Моли се Управни одбор да размотри План прихода и расхода за 1980. годину и донесе одлуку.

Јован А. Јерковић
судија Врховног суда Војводине

ОДГОВОРНОСТ ПРОДАВЦА ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ НЕДОСТАТКЕ СТВАРИ

ГАРАНЦИЈА ЗА ИСПРАВНО ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОДАТЕ СТВАРИ

I. Увод

Одговорност за исправно функционисање продате ствари по основу гаранције као посебну имовинскоправну одговорност први пут регулише Закон о облигационим односима (даље 300) у оквиру материје познатог класичног института о општој одговорности продавца за материјалне недостатке ствари. За разлику од ове одговорности продавца одговорност по основу гаранције не односи се на све врсте ствари (робе), него само на такозвану техничку робу (машине, моторе, апарате и сл.) уз коју продавац предаје купцу гарантни лист издат од произвођача којим овај гарантује исправно функционисање ствари у току одређеног времена (рока) рачунајући од предаје ствари (чл. 501. ст. 1. 300). Према томе, одговорност по основу гаранције као правом утврђена посебна врста имовинскоправне одговорности, без обзира на постојеће извесне сличности, није идентична са општом одговорношћу продавца за материјалне недостатке ствари. Она представља самосталан и независан правни институт, који је релативно нов обзиром да је настао у време развијене индустријске производње за тржиште и везан је искључиво за Уговор о продаји. Поред тога за разлику од одговорности продавца за материјалне недостатке ствари правила о одговорности продавца односно произвођача нису диспозитивног карактера, па се ова одговорност не може споразумом уговорача ограничити или искључити пошто постоји законска обавеза издавања гарантног листа. Стога се са наступањем услова за примену правила о одговорности по основу гаранције не искључује могућност паралелне примене правила о одговорности продавца за материјалне недостатке ствари (чл. 501. ст. 2. 300). И поред указане битне разлике институт одговорности по основу гаранције поред већ класичног института опште одговорности продавца за недостатке ствари такође има за сврху обез-

бећење потребног квалитета ствари (робе) у промету и тиме у крајњој линији успостављање еквивалентности између узајамних престација уговора.

Осим Закона о облигационим односима материју о одговорности по основу гаранције паралелно регулишу и други законски прописи. То су пре свега одговарајуће одредбе Закона о стандардизацији (Сл. лист СФРЈ бр. 38/77) и других прописа¹, па се и ти прописи морају примењивати повезано са правилима 300 која се односе на ову врсту одговорности (чл. 23. 300). При томе треба имати у виду да наведена правила 300 у прописивању услова за постојање ове посебне одговорности полазе од ситуације када је код продаје ствари (тзв. техничке робе) купцу заједно са предајом ствари издат и гарантни лист за њено исправно функционисање.

Међутим, одредбе чл. 501. ст. 1. 300 не предвиђају одређене случајеве у којима је произвођач дужан да техничку робу ставља у промет уз гарантни лист, већ то регулишу одредбе Закона о стандардизацији. По тим одредбама гарантни лист са техничким упутством и списком овлашћених сервиса издаје организација удруженог рада, која је произвела индустријски производ трајније употребе условљене посебним техничким својствима и начином коришћења и одржавања, а за увезене производе увозник односно заступник стране фирме (чл. 45. тог Закона). Ове законске одредбе су императивног карактера, па стога поступање противно тим нормама представља прекршај који повлачи одређене казнене санкције за произвођача односно увозника техничке робе, чије је стављање у промет везано са издавањем купцу гарантног листа са осталим већ напред поменутиим документима (чл. 45. и 92. истог Закона). Уједно је одредбама поменутог Закона изричито прописано шта морају обавезно да садрже гарантни лист и тиме је дата његова законска дефиниција (чл. 46) као и техничко упутство (чл. 48) и списак овлашћених сервиса (чл. 49), али нису конкретно означени поједини производи чије стављање у промет потпада под режим обавезне гаранције. Листа тих појединих индустријских производа садржана је у доле поменутој Наредби и за сваки од њих је тачно одређен минимални рок гаранције, који је различит за поједине врсте производа и креће се од шест месеци (најкраћи) до 24 месеца (најдужи). То су минимални законом утврђени рокови гаранције, што значи да је искључена могућност одређивања у гарантном листу краћег рока од прописаног, али је одређивање дужег рока дозвољено.

¹ Закон о основама пословања орг. удр. рада у подручју промета роба и услуга у промету робе и о систему мера којима се спречава нарушавање јединства југословенског тржишта у том подручју (Сл. лист СФРЈ бр. 43/76).

Наредба о одређивању производа који се могу стављати у промет само ако су опскрбљени гарантним листом, техничким упутством и списком овлашћених сервиса итд. (Сл. лист СФРЈ бр. 5/78).

II. Субјекти одговорности по основу гаранције

Одговорност за исправно функционисање ствари према купцу по правилима Закона о облигационим односима солидарно сноси продавац и произвођач техничког производа односно издавалац гарантног листа, која постоји све до истека рока гаранције чији се почетак рачуна од продаје ствари (чл. 501. ст. 1. ЗОО). Ако је произвођач истовремено и продавац ствари, онда је у том случају он једини субјект одговорности по основу гаранције, док се код одговорности за материјалне недостатке ствари искључиво јавља продавац као субјект одговорности. Без обзира што је давање гаранције у виду издавања гарантног листа са осталим документима законска обавеза произвођача (чл. 45. Закона о стандардизацији), а не и продавца, одредбама ЗОО је предвиђена солидарна имовинскоправна одговорност продавца и произвођача за случај да се појаве недостаци у функционисању ствари у току трајања гарантног рока. Ако наступи такав случај купац може непосредно остваривати своја права по основу гаранције како према продавцу, тако и према произвођачу. За такво регулисање ове врсте одговорности законодавац је очигледно био мотивисан пре свега заштитом јавног интереса, а посебно заштитом интереса потрошача (купаца техничке робе).

Усвајањем у закону солуције о солидарној одговорности продавца и произвођача по основу гаранције за исправно функционисање ствари решен је један значајан проблем у правној теорији и досадашњој судској пракси настао у вези интерпретације и примене законских прописа, који су регулисали ову материју пре доношења Закона о облигационим односима.² Тај се проблем сводио на питање да ли су субјекти одговорности продавац и произвођач с обзиром на различите и самосталне правне основе њиховог односа према купцу, или је то само гарант — произвођач кога терети законска обавеза за давање гаранције у облику издавања гарантног листа. Уколико постоји њихова обострана и заједничка одговорност да ли је иста солидарна или продавац одговара само супсидијарно. По тим питањима заступана су различита и међусобно супротна мишљења, али је ипак у правној теорији и судској пракси преовладао став о постојању солидарне одговорности продавца и произвођача по основу гаранције, који је коначно прихваћен и у ЗОО. У вези с тим треба указати да сада важећи Закон о стандардизацији за извесне ситуације на други начин решава питање одговорности по основу гаранције. Тако је у чл. 50. овог Закона предвиђено да организација удруженог рада која је продала производ на мало непосредно одговара купцу под условима из гарантног листа, ако произвођач у месту продаје није обезбедио сервис за отклањање кварова и сервисно одржавање произ-

² Основни закон о промету робе — чл. 15, 16, 17, и 23 (Сл. лист СФРЈ бр. 1/61).

Закон о југословенским стандардима и нормама квалитета — чл. 50, 51 (Сл. лист СФРЈ бр. 2/74).

вода. Из овога би следило да је у таквом случају одговорност продавца према купцу за исправно функционисање продате ствари супсидијарна. Тиме се уједно поставља и питање да ли се у приказаном случају имају примењивати одредбе чл. 501. ст. 1. 300 као прописи општег карактера или поменуте одредбе Закона о стандардизацији као посебни прописи (*lex specialis*). Сма-трамо да је исправно мишљење оних правних писаца по којем су ипак меродавне одредбе 300 о солидарној одговорности продавца и произвођача по основу гаранције као доцније донетог Закона.³

Када је већ реч о субјективној одговорности по основу гаранције треба имати у виду и честу појаву у пракси да у производњи одређене ствари (техничког производа) не учествује само један произвођач, већ читав низ произвођача (коопераната) у изради појединих делова ствари или у извршењу појединих радњи (нпр. у аутомобилској индустрији), али се у односу на дотичну ствар увек појављује као финални произвођач онај који ставља ствар у промет и заједно са продавцем одговара купцу по основу гаранције за исправно функционисање ствари. Таква појава у пракси неопходно је нашла и свој одраз у Закону о облигационим односима, који посебно уређује питање одговорности коопераната према финалном произвођачу тако, да њихова одговорност постоји и траје све док не наступи престанак одговорности финалног произвођача према купцу ствари (чл. 506. 300).

III. Претпоставке одговорности по основу гаранције

Да би на захтев купца дошло до примене правила Закона о облигационим односима о солидарној одговорности продавца и произвођача по основу гаранције за исправно функционисање ствари неопходно је да буду кумулативно испуњене ове три опште претпоставке:

1. Појава неисправног функционисања ствари која представља наступање тзв. гарантованог случаја и њиме се означава недостатак у функционисању продате ствари (техничког производа), који може да има за последицу потпуни или делимични престанак функционисања ствари односно само одређене неисправности у раду. Из овога јасно следи да неисправно функционисање ствари за које продавац и произвођач солидарно одговарају по основу гаранције мора да буде у непосредној каузалној вези са функционисањем ствари. Стога се сваки други недостатак у погледу квантитета или квалитета има третирати као материјални недостатак ствари за који продавац одговара купцу по одредбама Закона о облигационим односима о општој одговорности продавца за материјалне недостатке ствари (чл. 478.

³ Коментар Закона о облигационим односима, проф. др Борислав Благојевић и проф. др Врлега Круљ, „Савремена администрација“, Београд, 1980, стр. 501.

до 501. 300). С тим у вези треба истаћи да је у Закону употребљени израз „неисправно функционисање” ствари потпуно адекватан термин за ову врсту недостатка ствари, што ће у пракси свакако допринети да буде што мање случајева погрешног квалификовања недостатка ствари као предмета наведених двеју врста одговорности продавца. Искуства из досадашње праксе показују, да је због коришћења неадекватних израза било доста случајева у којима није вршено правилно диференцирање између недостатка који је предмет опште одговорности продавца за материјалне недостатке ствари и његове посебне одговорности за исправно функционисање ствари. Примера ради можемо навести широку примену употребе у пракси термина „фабрички недостатак (грешка)”, који се може односити како на материјалне недостатке, тако и на недостатке у функционисању ствари или на обе врсте ових недостатака.

2. Неисправно функционисање ствари мора се испољити у току трајања прописаног рока гаранције за дотичну ствар (технички производ), који почиње тећи од дана предаје ствари за коју је дата гаранција путем гарантног листа и то је битно.⁴ Стога је ирелевантно да ли је недостатак у функционисању ствари постојао у моменту прелаза ризика на купца, те да ли је купац одмах по преузимању извршио преглед ствари и да ли је одмах или не о запаженим недостацима у функционисању ствари обавестио продавца. Сва та питања су од значаја када се ради о остваривању права купца по основу правила о општој одговорности продавца за материјалне недостатке ствари. Према томе овде је одлучно да се недостатак у функционисању ствари појавио у току трајања гарантног рока, а не да је и купац одмах рекламирао (пријавио) недостатак. Та два момента треба строго диференцирати, јер гарантни рок у закону није предвиђен као рок у оквиру којег купац мора одмах пријавити запажени недостатак у функционисању ствари како је до сада поступано у пракси заснованој на ставу произвођача односно њихових сервиса, која очигледно није у складу са законом. То је у првом реду рок у којем се мора испољити неисправност у функционисању ствари да би купац морао остваривати своја права по основу гаранције, док је у погледу одговорности за материјалне недостатке ствари од значаја доказивање да ли је недостатак постојао пре или у време предаје ствари купцу.

У оквиру ове неопходне претпоставке за позивање на одговорност продавца односно произвођача по основу гаранције закон регулише и случајеве у којима долази до продужења гарантног рока (чл. 503. 300). Ако је извршен само незнатан или мали поправак ствари, онда се гарантни рок продужава за онолико времена колико је купац био лишен употребе ствари, тако да се купац може позивати на одговорност продавца све до краја

⁴ Појам гаранције уопштено узевши означава осигурање неког имовинског интереса другог лица (корисника или примаоца гаранције) од одређеног ризика. Више о томе др Јаков Радичић, Гаранција за исправно функционисање ствари, Правни живот, бр. 11/73, стр. 51—52.

на тај начин продуженог гарантног рока. Када је због неисправног функционисања ствари извршена њена замена или битна поправка у том случају гарантни рок тече поново од момента замене односно враћања ствари, па купцу припадају сва права која је имао у току трајања претходног гарантног рока. У колико је извршена поправка односно замена само неког дела ствари продужење гарантног рока односи се само на тај део ствари.

3. Правилно употребљавање, одржавање и чување ствари од стране купца је даља неопходна претпоставка за одговорност по основу гаранције, јер за продату ствар (техничку робу) која је снабдевена гарантним листом мора постојати и техничко упутство за исправну употребу и одржавање ствари. Ако купац поступа противно том упутству или лоше чува ствар и услед тога дође до неисправног функционисања ствари, купац не би могао остваривати своја права позивом на одговорност по основу гаранције. При томе треба напоменути да је овај услов по правилу садржан у сваком гарантном листу у виду клаузуле о искључењу одговорности за случај да се купац није придржавао техничког упутства, или лошег чувања ствари.

У досадашњој судској пракси нису били ретки случајеви, а таква се појава извесно може очекивати и у будућој пракси, у којима је спорно да ли је недостатак у функционисању ствари непосредна узрочна последица непридржавања техничког упутства од стране купца приликом употребе, одржавања и чувања ствари, или је до тога дошло и поред поступања купца у складу са техничким упутством које му је предато са гарантним листом. То у односу на примену правила 300 о одговорности по основу гаранције представља претходно питање, а *implicite* и питање на коме лежи терет доказивања. Да ли купац треба да докаже да се придржавао техничког упутства или продавац односно произвођач треба да докаже супротно тј. да је купац поступао противно техничком упутству и тиме проузроковао неисправно функционисање ствари. Ово питање правилима 300 није директно регулисано, али сматрамо да нема никакве дилеме да у приказаном случају терет доказивања пада на продавца односно произвођача, пошто је њихова солидарна одговорност по основу гаранције за исправно функционисање ствари у току трајања гарантног рока изричито законом прописана (чл. 501. ст. 1. 300). Сасвим је друкчија ситуација и то у обрнутом смислу када је у питању одговорност продавца за материјалне недостатке ствари, јер у том случају на купцу лежи терет доказивања да је скривени недостатак ствари постојао пре преласка ризика на купца (чл. 478. 300).

Поред постојања наведених општих претпоставки треба заједно са њима да буду кумулативно и истовремено испуњени и други посебни услови без којих не би могло доћи до остваривања права купца по основу гаранције за исправно функционисање ствари. Ти се посебни услови састоје у пријављивању уоченог недостатка у функционисању ствари, подношењу гарантног листа и предаји ствари ради поправке или замене.

IV. Права купца по основу гаранције

а) Право на поправак ствари

Купац може због неисправног функционисања ствари да захтева како од продавца тако и од произвођача поправку ствари у разумном року или ако овај то не учини да му уместо ње преда ствар која функционише исправно (чл. 501. ст. 1. ЗОО). Овлашћење да захтева поправку или замену ствари од продавца односно произвођача припада купцу у току трајања рока гаранције без обзира када се недостатак при функционисању ствари појавио (чл. 502. ст. 1. ЗОО), па је према томе овде битно да тај рок није истекао. Међутим, купцу није препуштено да по свом избору захтева оправку или замену ствари због неисправног функционисања као што је то случај код одговорности за материјалне недостатке ствари, пошто закон изричито одређује редослед по којем он може користити своја овлашћења. У првом реду може тражити поправак ствари, а ако то није могуће односно ако ствар не буде поправљена у разумном року тек тада купац може захтевати у замену предају друге ствари која функционише исправно. Таква у закону предвиђена солүција је у складу са правном природом ове специјалне врсте гаранције чија је сврха да се обезбеди исправно функционисање продате ствари. Због тога је примарно право купца, а у корелацији са тим правом истовремено обавеза продавца односно произвођача да се изврши поправак ствари у разумном року.

У Закону нису дати никакви критеријуми за одређивање самог појма разумног рока за отклањање недостатка у функционисању ствари. Без сумње се суштина тог рока с обзиром на сврху чијој реализацији треба да послужи огледа у дужини његовог временског трајања, које мора бити ограничено само на стварно потребно време за извршење поправке ствари. То је фактичко питање које се у сваком конкретном случају има ценити зависно од врсте и обима недостатка у функционисању ствари, као и других околности од утицаја на дужину трајања рока. Свакако у том погледу треба да нам оријентационо користи критериј садржан у одредби чл. 46. ст. 2. Закона о стандардизацији према којој за индустријске производе намењене непосредној потрошњи рок за отклањање кварова и недостатака у гарантном року не може бити дужи од 45 дана.

б) Право на замену ствари

Право да захтева од продавца односно произвођача замену ствари због неисправног функционисања је супсидијарно право купца којим се може користити само у том случају, ако недостатак није отклоњен у разумном року односно у року од 45 дана имајући у виду одредбу чл. 46. ст. 2. Закона о стандардизацији. Када настане таква ситуација купац може по свом избору тражити како од продавца тако и од произвођача да му

уместо ствари дате ради поправке преда ствар која функционише исправно. Зависно од тога од кога је примио замењену ствар купац ће ставити на располагање или предати продавцу односно произвођачу ствар чије је функционисање неисправно.

Пренос ствари до места где треба да се изврши њена поправка односно замена најчешће је скопчан са одређеним трошковима, а поготово ако је у питању нека крупнија ствар. Како и ти трошкови настају као последица неисправног функционисања ствари, то закон њихово сналажање ставља у обавезу продавца односно произвођача, као и трошкове враћања поправљене односно замењене ствари купцу (чл. 505. ст. 1. ЗОО). Уколико је сам купац извршио пренос ствари о свом трошку због тога што то није учинио продавац односно произвођач, овлашћен је да захтева од продавца односно произвођача накнаду тих трошкова.

Питање сношења ризика за пропаст или оштећење ствари за време преноса ради поправке или замене и враћања поправљене односно замењене ствари купцу закон решава тако, што одређује да ризик сноси продавац односно произвођач (чл. 505. ст. 2. ЗОО). Таквим решењем закон одступа од класичног правила имовинског права по коме је редовно да ризик за случајну пропаст односно оштећење ствари сноси њен сопственик овде купац. Сматрамо да је преношењем ризика на продавца односно произвођача у закону дато адекватно решење имајући у виду да купац као сопственик ствари нема никаквог материјалног контакта са ствари, док се ова налази код продавца односно произвођача, па није ни у могућности да врши чување ствари.

в) *Право на раскид уговора (actio redhibitoria)*
и *снижење цене (actio quanti minoris)*

Купац може раскинути уговор или снизити цену само ако продавац у разумном року не изврши поправку или замену ствари (чл. 504. ЗОО), као и захтевати накнаду штете. Сва та права (поправка ствари, замена ствари, раскид уговора и снижење цене) припадају купцу и када се ради о одговорности продавца за материјалне недостатке ствари (чл. 488. ЗОО), али је разлика пре свега у томе што су код одговорности за исправно функционисање ствари та права супсидијарна, а не опциона. Разлика постоји и у погледу субјекта одговорности према коме купац може истаћи захтев за остваривање наведених права. Захтев за оправку или замену ствари купац може истаћи како према продавцу тако и према произвођачу, обзиром на њихову законом предвиђену солидарну одговорност (чл. 501. ст. 1. ЗОО). Међутим, право на раскид уговора или снижење цене купац може остваривати и у том смислу поставити захтев само у односу на продавца са којим је закључио уговор о продаји и стоји у уговорном односу, након што произвођач у разумном року није поправио ни извршио замену ствари, а то такође не учини ни продавац у разумном року.

Права купца према произвођачу по основу гарантног листа, тј. право на поправак или замену ствари гасе се по истеку једне године рачунајући од дана када је од њега тражио поправак или замену ствари (чл. 507. 300). То је у ствари рок у којем је купац дужан да своја права остварује тужбом, па је према томе тај рок преклузивног карактера слично као и код одговорности продавца за материјалне недостатке ствари (чл. 500. 300).

У закону је предвиђено да ова права купац губи због протека наведеног рока само у односу на произвођача, па се поставља питање зашто је изостала одредба о губитку ових права и према продавцу када је законом прописана њихова солидарна одговорност у односу на купца по основу гаранције (чл. 501. ст. 1. 300). Сматрамо да и поред тога што постоји солидарна одговорност продавца и произвођача за исправно функционисање ствари, која је законом установљена ради пружања што потпуније заштите интересима купца (потрошача), ипак треба имати у виду да се гаранција у суштини заснива на гарантном листу који издаје произвођач. Стога се наступање преклузије за купца да остварује своје право због протека рока из чл. 507. 300 према произвођачу истовремено проширује и на продавца⁵. То значи да са губитком права купца према произвођачу по основу гарантног листа *ipso iure* престају и његова права по том основу према продавцу (види и чл. 50. Закона о стандардизацији).

Као што је већ напред истакнуто сва четири наведена права купца по основу гаранције (поправак или замена ствари, раскид уговора или снижење цене) с обзиром на законом утврђени редослед у погледу могућности њихове реализације су супсидијарна. То значи да купац примарно може захтевати од продавца односно произвођача у случају неисправног функционисања ствари да се изврши поправка, ако то не буде учињено у разумном року, онда може тражити замену ствари, без обзира када се у току гарантног рока појавио недостатак у функционисању. Сем тога купац има право и на накнаду штете која му је проузрокована тиме, што је био лишен употребе ствари од момента тражења поправке или замене ствари па до њиховог извршења (чл. 502. 300).

Међутим, може настати таква ситуација да се недостатак у функционисању ствари појави последњег дана гарантног рока и купац дође објективно у немогућност да постави захтев за поправак или замену ствари до краја тог рока, а на што га обавезује чл. 502. ст. 1. 300. С обзиром да се од тражења оправке или замене ствари у гарантном року рачуна и рок од једне године чијим се истеком гасе права купца по основу гарантног листа (чл. 507. 300), то се поставља питање да ли у приказаном

⁵ Проф. др Борислав Благојевић и проф. др Врета Круљ — исто, стр. 1005.

случају за купца дефинитивно престаје могућност да остварује своја права из гарантног листа (поправак или замену ствари). Ово без обзира што је стицањем околности купац објективно дошао у немогућност да до краја гарантног рока постави захтев за реализацију тих права. Повезано с тим да ли купац губи и могућност да раскине уговор или снизи цену, пошто је за коришћење ових права купца потребан претходни услов да ни продавац у разумном року није извршио поправак или замену ствари, а гасе се по истеку рока од једне године предвиђеног у чл. 507. 300. Сматрамо да у изналажењу решења приказаног проблема, чија се појава сасвим сигурно може очекивати у судској пракси, треба поћи од примарног и одлучног релевантног момента да је недостатак у функционисању ствари изражен у току гарантног рока, што је основни услов за могућност остваривања права купца по основу гаранције. Због тога би купац могао изузетно користити своја права по основу гаранције и по истеку гарантног рока када је до неисправног функционисања ствари дошло последњег дана тог рока. Свакако да би у том случају захтев за поправак или замену ствари купац требао поставити одмах следећег дана односно чим је то објективно могуће, па би се од тог дана имао рачунати и рок од једне године чијим се истеком гасе права купца по основу гаранције према произвођачу (чл. 507. 300).

Ако продавац односно произвођач добровољно не поступи по захтеву купца у разумном року за поправак или замену ствари, купац то своје право по основу гарантног листа може остваривати тужбом у парници у оквиру преклузивног рока од једне године предвиђеног у чл. 507. 300. Међутим, поставља се питање да ли купац осим тужбом може и неким другим процесним средством остваривати своје право по основу гаранције за исправно функционисање ствари. При томе у првом реду имамо у виду онај случај када је купац тужен у парници од стране продавца за исплату куповне цене у току гарантног рока, а купац пре тога још није поставио свој захтев за поправак или замену ствари због појаве недостатка у функционисању. Да ли купац у тој парници као тужени противећи се тужбеном захтеву може и ставити приговор да купљена ствар не функционише исправно, те од каквог је материјалног правног и процесног значаја на ток и исход парнице истицање таквог приговора од стране туженог купца. По нашем мишљењу било би не само целисходно, већ и неопходно да суд застане са поступком док се не одлучи и поступи по захтеву купца за поправак или замену ствари у разумном року, јер ако том захтеву под претпоставком његове основаности не би било удовољено, купац би имао право да тражи раскид уговора или снижење цене (чл. 504. 300). Свакако посебну пажњу заслужује онај случај када се по основаном захтеву купца за поправак или замену ствари не поступи, а он ипак буде тужен од стране продавца ради исплате целе или дела куповне цене, па се противећи тужби истакне приговором своје право на раскид уго-

вора или снижење цене. Купац као тужени такав захтев без икакве дилеме може остваривати подношењем противтужбе (чл. 189. ст. 1. ЗПП), већ је спорно да ли купац то може учинити и у облику приговора у оквиру преклузивног рока од једне године из чл. 507. ЗОО, или само посебном тужбом односно противтужбом. У вези с тим треба истаћи да правила ЗОО о одговорности за материјалне недостатке и исправно функционисање ствари не предвиђају такво процесно овлашћење за туженика-купца, док је у ранијим правилима имовинског права о одговорности преносиоца за физичке недостатке ствари то изричито било одређено (новела пар. 933. ст. 2. бив. ОГЗ која гласи: „Остваривање путем приговора остаје прибавиоцу недирнуто ако је он у току рока ману саопштио предавачу.“). У досадашњој судској пракси није било проблема у случају када је купац у парници као тужени истакао свој захтев за сразмерно смањење цене, пошто је о таквом захтеву с обзиром на природу тужбеног захтева (исплата куповне цене) морало бити одлучено у изреци, а не у разлозима пресуде. Судска пракса је била неуједначена у ставу по питању да ли у изреци пресуде треба унети одлуку о захтеву туженог (прибавиоца ствари) за раскид уговора истакнутог у облику приговора. Ово за то, јер је према одредби чл. 338. ст. 3. ЗПП изричито предвиђено да пресуда од материјално правних приговора у изреци може садржати само одлуку о захтеву туженог истакнутог ради пребијања, која одлука постаје и правоснажна (чл. 333. ст. 3. ЗПП). Из овога би следило да одлука о осталим материјално правним приговорима коју садржи пресуда не може постати правоснажна, пошто правоснажност обухвата само диспозитив пресуде којим је одлучено о захтеву тужбе и противтужбе односно захтеву из приговора пребијања (чл. 333. ст. 1. ЗПП), па чак и онда када је одлука о каквом материјалном правном приговору унета грешком у изреку пресуде. По другом мишљењу које је такође дошло до изражаја у судској пракси решење овог спорног питања нема тежиште у одговарајућим процесним одредбама, већ пре свега у садржини овлашћења која правила материјалног права дају оштећеном уговорачу због одговорности преносиоца за физичке недостатке ствари. Када у оквиру ових материјално правних овлашћења туженик и путем приговора може остваривати свој захтев за раскид уговора или сразмерно смањење цене, онда логично следи да се о том захтеву мора и одлучити у изреци пресуде заједно са одлуком о тужбеном захтеву. Само је на тај начин правни однос између парничних странака у целини и дефинитивно могао бити расправљен, па је у томе сврха коју је законодавац имао у виду када је предвидео такво материјално правно овлашћење у корист прибавиоца ствари, а што је иначе и у складу са начелом процесне економије (чл. 10. ЗПП). По овом ставу наведени материјално правни приговор туженог се не може изједначити по свом процесном значају са осталим материјално правним приговорима, који могу послужити туженом у парници као средство одбране, а о којима

суд треба да расправи и одлучи само у разлозима пресуде. Стога по коначном резимеу овог правног става одредбе чл. 333. и 338. ЗПП нису сметња да суд у диспозитиву пресуде одлучи и о захтеву туженог истакнутог путем приговора за раскид уговора због физичких недостатака ствари заједно са тужбеним захтевом, те на тај начин дефинитивно и комплетно расправи спорни правни однос између странака.

Имајући у виду све напред изнете аспекте овог проблема држимо да купац као тужени може у парници ради извршења уговора о продаји исплатом куповне цене истаћи свој захтев за раскид уговора или снижење цене због неисправног функционисања ствари путем приговора, без обзира што ово процесно средство за остваривање таквог материјално правног захтева купца није изричито предвиђено у правилима 300. Упориште за такво схватање налазимо у томе, што купац своје право на раскид уговора односно сразмерно снижење цене може остваривати према продавцу и вансудски, путем саопштења у току преклузивног рока у чл. 507. 300, па стога то може учинити и путем приговора у парници као тужени. Таква солуција не би била у супротности са правилима 300 која регулишу ову посебну врсту имовинско правне одговорности због недостатка у функционисању продате ствари, а ни са напред цитираним одредбама Закона о парничном поступку. Поготово, што и правила 300 предвиђају могућност остваривања одређеног материјално правног захтева путем приговора као на пример код побијања дужникових правних радњи (чл. 283. ст. 1. 300).

Заузимање супротног става у пракси довело би до тога да би суд, прихватајући као основан приговор туженог за раскид уговора односно сразмерно снижење цене, то морао утврдити само у разлозима пресуде и тужбени захтев тужиоца (продавца) за исплату куповне цене због тога одбити. У тако насталој процесној и материјално правној ситуацији тужени (купец) могао би, с обзиром на резултат те раније парнице, само посебном тужбом да тражи раскид уговора и реституцију или сразмерно смањење цене.

Adam Vass

судија Вишег суда у Суботици

ОРИГИНАРНО СТИЦАЊЕ ВЛАСНИШТВА ГРАБЕЊЕМ НА ТУБЕМ ЗЕМЉИШТУ

I

Увод

Класици марксизма својину разматрају првенствено као економску категорију, али не губе из вида ни правни појам својине. Својина у економском и друштвеном смислу постојала је у свакој друштвеној формацији, па постоји и код нас у самоуправном социјализму са особеностима које су својствене нашем уређењу — а право својине, између осталог, регулисано је новим прописом: „Законом о основним својинско-правним односима”.¹ Чл. 1. цитираног Закона гласи: „Грађани, удружења грађана и друга грађанска правна лица могу бити носиоци права својине у границама и под условима прописаним законом”.

Овде не желимо обрађивати правну природу својине, него мање-више из практичних аспеката ћемо разматрати један начин стицања својине и то: грабењем на туђем земљишту.

Традиционално се прави разлика између стицања власништва оригинарним и деривативним путем. „Деривативно стицање постоји онда, кад неко изводи своје право својине из права свога претходника. Оригинарно, пак, онда кад власник своје право својине не изводи из права претходника, него из других правних чињеница.”²

Према члану 21. цитираног Закона оригинарни начини стицања својине су: стварање нове ствари, спајање, мешање, грабење на туђем земљишту, одвајање плодова, одржај, стицање својине од невластника, окупација и други случајеви одређени законом.

¹ Службени лист СФРЈ, број 6/80.

² Андрија Гамс: Основи стварног права, Београд 1966, стр. 248.

Досадашња пракса

Зидање на туђем земљишту као начин стицања својине није нова институција. Она је била присутна у правним правилима (параграфи 417. до 419. АГЗ, параграфи 277—279. СГЗ, приватно право које је важило у Војводини) на основу којих је наша судска пракса разрађивала и примењивала ову институцију (повремено, а нарочито у првим послератним годинама, уз одређена колебања).

Према римском праву земљиште се сматрало главном ствари и сходно томе власник земљишта је постао и власником зграде која је подигнута на његовом земљишту туђим материјалом: *superficies cedit solo*.³ Ако је градитељ био несавестан — дакле знао је да зида на туђем земљишту — није имао право ни на протувредност материјала. Развој друштвених односа и формиране *de facto* ситуације довеле су до извесног ублажавања овог крутог правила у Јустинијановом праву. Наиме ово право је познавало „*superficies*” као наслеђиво и отуђиво право искоришћавања зграде подигнуте на туђем земљишту, уз плаћање годишње даће (*solarium*).

Ради се о праву на туђој ствари и то у праву коришћења врло широког опсега; суперфицијар врши заправо сва власничка права на таквој згради.⁴

По правним правилима која су важила на подручју Војводине за време старе Југославије (мађарско право), а која су се могла применити — ако је власник земљишта пристао на градњу и градитељ је био савестан — власник земљишта може тражити само вредност заузетог земљишта, а редовно не може захтевати рушење зграде. У случају пак ако је унаточ протестирања власника земљишта градња настављена — основано је могао тражити и рушење зграде.⁵

По АГЗ и СГЗ основно је правило (као у римском праву) да зграда дели правну судбину земљишта. Од овог правила се одступа ако је градитељ био савестан и власник земљишта знао о зидању, али није исто одмах забранио — јер тада градитељ постаје власник земљишта (као и зграде) с тим да на захтев исплаћује прометну вредност земљишта. То значи да савесни градитељ стиче право власништва оригинарно, тј. непосредно грађењем, а не пак на основу укњижбе у земљишним књигама. Несавесног градитеља власник земљишта је могао натерати на успоставу пребашњег стања (рушење, реституција) или је могао од њега прекупити грађевину по просечној цени. (Право избора припада власнику земљишта).⁶ Послератна судска пракса није

³ Гаи. 2, 73; Д. 41, 1, 7, 13.

⁴ Маријан Хорват: Римско право, Загреб, 1974, стр. 166.

⁵ Богданфи—Николић: Опште приватно право које важи у Војводини, Панчево, 1925, I књига, стр. 298.

⁶ В. Спаић: Стварно право, Сарајево, 1962, стр. 249; Гамс: Цит. дело, стр. 274.

прихватила апсолутно правило *superficies solo cedit* и нагињала је да компарира вредност грађевине и вредност земљишта, дајући по могућности заштиту странци са већим економским интересом (уколико се то није директно сукобило са начелом савесности).

Неколико примера из судске праксе:

„Зграда подигнута на туђем земљишту са прећутним пристанком сопственика не припада сопственику земљишта, већ градитељу који има право и да земљиште откупи.“⁷

„Поштени градитељ, који грађењем стиче туђе земљиште, а дугује ранијем власнику цену земљишта, налази се према ранијем власнику у облигационо-правном односу. По начелу да облигациони однос делује *inter partes*, други — који уговором стекне непокретност од градитеља — не одговара ранијем власнику за цијену, осим ако се на то обавезао или ако је дуг био хипотекарно обезбеђен.“⁸

„Грађењем на туђем земљишту може у смислу правног правила параграфа 418. бив. ОГЗ стећи власништво и онај тко је на постојећој грађевини извршио такве грађевинске захвате да након њих не постоји више стара већ заправо посве нова грађевина (у конкретном случају штала је претворена у стамбену зграду).“⁹

III

Ново регулисање

Закон о основним својинско-правним односима, који ступа на снагу 1. септембра 1980. године, резимирајући и допуњујући судску праксу врло успешно је регулисао ову институцију у чл. 24, 25. и 26.

Доследно спроводећи принцип савесности, поштеној страни увек се пружа правна заштита.

Да би градитељ на туђем земљишту постао власник, нужно је кумулативно постојање неколико услова:

Пре свега треба да се ради о лицу које може бити носилац права својине (на пример да грађењем не стекне некретнине преко дозвољеног максимума, да грађење није у непомирљивој колизији са урбанистичким, грађевинским прописима).

Ако је власник земљишта знао за зидање и није се одмах успротивио — савесни градитељ (дакле онај који није знао нити је могао знати да гради на туђем земљишту) стиче право својине како на земљиште на којем се налази грађевина тако и на земљиште које је неопходно потребно за редовну употребу об-

⁷ Ријешење Врховног суда НР БиХ, Гз. 119/55, од 27. I 1955. Збирка I, 1, 122.

⁸ Пресуда Савезног врховног суда Рев. 2077/60 од 20. XII 1960, Збирка књ. V, св. III, 1960, стр. 73.

⁹ Преглед судске праксе у години 1976, бр. 10, прилог „Наше законитости“, Одлука под тачком 57.

јекта. Величина земљишта која је неопходно потребна за редовну употребу, фактичко је питање које се решава у конкретном случају, у зависности од намене, затим положаја објекта итд.

Ради заштите интереса власника земљишта — прелазећи преко његових пропуста — он има право за време од три године од дана сазнања за завршену изградњу, али најкасније у време од 10 година од завршене изградње, да тражи да му градитељ накнади вредност земљишта у висини његове прометне цене у време доношења судске одлуке (члан 24).

Увођење ових рокова је повукао у односу на досадашњу судску праксу. Тако према Одлуци Савезног суда ГЗС — 10/76 од 18. III 1976. г.: „Нема мјеста примјени института неоснованог обogaђења кад је у питању стјецање својине грађењем на туђем земљишту. У случају овог вида оргинарног стјецања својине, право ранијег власника да тражи одговарајућу накнаду за одузето земљиште настаје од тренутка изградње, односно од тренутка када је постало евидентно да је саграђено нешто што повлачи за собом стјецање својине на изграђеном земљишту, па од тада тече и застарни рок у смислу чл. 2. и чл. 14. Закона о застарјелости потраживања.

Ово и у случају кад је у питању стјецање права кориштења, тј. прелазак земљишта у друштвену својину због тога што је грађење извршено за потребе друштвене правне особе.”¹⁰

Ако је градитељ био несавестан односно ако се власник земљишта одмах успротивио зидању — власник земљишта има три алтернативне могућности. Он може тражити:

1. својину на грађевинском објекту или
2. рушење објекта и успоставу пређашњег стања (реституцију) или
3. да му градитељ исплати прометну цену земљишта.

Изузетно од правила под тачком 2. суд може одбити захтев за рушење ако — имајући у виду околности случаја, нарочито вредност објекта, имовинске прилике странака, њихово понашање у току изградње — то не би било друштвено оправдано.

Од несавесног градитеља власник земљишта може тражити и накнаду штете.

Слично је то било у судској пракси. По становишту проширене седнице Парничног одељења Врховног суда Војводине од 23. маја 1978. г.: „У случају грађења на туђем земљишту када је земљиште у грађанској својини, сопственик земљишта може тражити:

- а) рушење зграде или
- б) откуп зграде по грађевинској вредности или
- в) накнаду вредности узурпираног земљишта према прометној вредности и евентуалну накнаду штете.

Код одлучивања које ће се од наведених овлашћења признати власнику земљишта, суд ће водити рачуна о следећем:

- а) о понашању једне и друге странке приликом грађења и о савесности странака,

¹⁰ Исти прилог — Одлука под бројем 47.

б) о интересима једне и друге странке и

в) о друштвеном интересу.

Полазећи од наведених критеријума суд неће признати право бесправном градитељу на откуп земљишта у случајевима очигледног насиља без обзира за однос вредности земљишта и зграда.

Исто тако, без обзира на савесност власника земљишта суд неће одобрити рушење објекта у случајевима несразмере у вредности земљишта и надградње уколико сопственик земљишта нема оправданог интереса да захтева рушење.

Код оцене понашања странака у овим парницама има се узети у обзир и околност да ли је и каква је правна средства власник земљишта користио током градње против бесправног градитеља.¹¹

У случају ако се власник земљишта определи за солуцију под тачком 2 (тражи власништво), дужан је накнадити градитељу вредност објекта у висини просечне грађевинске цене објекта у месту у коме се налази у време доношења судске одлуке.

Према томе дати су прецизно сви потребни елементи за пресуђивање. Мислим да се једнако заштићује рад и резултат рада као што се на другој страни искључује могућност богаћења на рачун другог.

Наведено право избора (три солуције ако је градитељ био несавестан), може се остварити најкасније у року од три године од завршетка градње. Међутим, и по протеку овог рока може се тражити исплата прометне вредности земљишта. Закон овдје (члан 25) не говори о року — али очито, ради правне сигурности рок мора постојати. Сматрам да треба применити рок од 10 година — аналогно решењу у члану 24, став 2. овог Закона, док се не би могао применити члан 371. ЗОО, јер онда би несавестан градитељ у одређеној ситуацији био у бољем положају од савесног градитеља.

Члан 26. Закона о основним својинско-правним односима има у виду случај када су обе стране савесне, разрађујући решења за ситуације ако је грађевински објекат знатно вреднији од земљишта, затим када је вредност земљишта знатно већа од грађевине и коначно када су две вредности приближно једнаке. У прве две ситуације вреднија некретнина фигурира као главна ствар, а мање вредна некретнина као припојена и власништво припада власнику вредније некретнине — уз обавезу да се исплати прометна вредност земљишта односно просечна грађевинска цена објекта у месту у коме се исти налази. Захтев за исплату ове друге цене може се поднети у року од 3 године од дана завршетка изградње.

Ако су две вредности приближно једнаке, суд ће досудити власништво, власнику земљишта или градитељу, водећи рачу-

¹¹ Билтен судске праксе Врховног суда Војводине бр. 4/1978. г., стр. 7.

на о њиховим потребама, а нарочито о њиховим стамбеним приликама. Ономе, који губи власништво, припада накнада за земљиште односно за грађевински објекат по већ напред изложеним правилима.

IV

Нека решења законодавства других земаља

Грађански законик Чехословачке Социјалистичке Републике од 1964. г. познаје институцију тзв. неосновано грађење. Ако на земљишту подигне објекат грађанин који нема право коришћења земљишта или који има право коришћења у друге сврхе, о својини на објекту ће одлучити суд. Оном ко је подигао објекат може се право својине признати само ако за то има посебно озбиљних разлога. Суд може одлучити да је онај ко је подигао објекат дужан да га на властити трошак уклони (§ 221).

Овде мерила за одлучивање нису прецизно утврђена.

Цивилни Законик Немачке Демократске Републике од 19. јуна 1975. године регулише „überbau“, тј. грађење преко границе суседног земљишта. Ако је носилац права коришћења земљишта, без сагласности корисника суседног земљишта, градио преко границе суседног земљишта, може корисник тог земљишта захтевати да грађевина са његовог земљишта буде уклоњена, уколико то није противно друштвеним интересима. Ако уклањање грађевине преко границе не може бити захтевано, стиче корисник суседног земљишта захтев на примерну накнаду у обиму у којем је његово право коришћења умањено (§ 320).

Овде је регулисање нешто детаљније, те да ли ће се одредити реституција или не, то зависи од „друштвеног интереса“.

Грађански Законик НР Мађарске из 1959. г. (са изменама из 1977. г.) прилично детаљно регулише ову институцију. У §§ 109—111. говори се о случају грађења преко границе сопственог земљишта, а у §§ 136—138. имамо остале варијанте ове материје. Битни моменти односно критерији за одлучивање су „савесност“ или „несавесност“ странака, сразмер вредности грађевине и земљишта и у зависности од ових околности власник земљишта или градитељ стичу власништво или право коришћења односно закон даје неколико алтернативних могућности власнику земљишта (да тражи накнаду штете, да захтева од градитеља да откупи земљиште, плати прометну вредност или да плати накнаду за коришћење земљишта, да тражи власништво над грађевином, да тражи реституцију). Начело савесности се поштује у пуној мери па несавесни градитељ не може стећи власништво. Све у свему сличан је приступ као у нашем Закону о основним својинско-правним односима.

Светозар Добросављевић
судија Општинског суда у Новом Саду

ИЗВРШЕЊЕ НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ

Термин веродостојна исправа, поред извршног поступка, постоји и у парничном поступку (чл. 446. ЗПП).

Појмовно постоји знатна разлика, јер је појам веродостојне исправе у парничном поступку шири у односу на овај појам у извршном поступку.

Према цитираној одредби ЗПП-а, веродостојном исправом нарочито се сматрају: јавне исправе, приватне исправе на којима је потпис обвезника оверио орган надлежан за оверавање, менице и чекови са протестом и повратним рачунима ако су они потребни за заснивање захтева, изводи из оверених пословних књига, фактуре и исправе које по посебним прописима имају значај јавних исправа; док према чл. 21. ст. 2. ЗИП-а веродостојном исправом у извршном поступку не сматрају фактура, менице и чек.

На основу веродостојне исправе у парничном поступку суд издаје платни налог — евентуалну будућу извршну исправу, без захтева уколико су испуњени услови, док се у извршном поступку доноси решење о извршењу.

Даља разлика постоји у томе што се у извршном поступку може захтевати испуњење само новчане обавезе, док у поступку издавања платног налога не постоји ово ограничење.

Разлика постоји и у погледу учесника у поступку, док у мандатном поступку то могу бити сви они субјекти којима ЗПП-е признаје својство странке у поступку, у извршном поступку постоји строго ограничење, да оба субјекта (и поверилац и дужник) морају бити организације удруженог рада које врше привредну делатност.

Већ из овог кратког разматрања сличности и разлика ова два појма истог термина видљиво је да се ради о једној правној новини не само у извршном поступку него у правном систему уопште.

Претпостављамо да се законодавац приликом увођења ове новине између осталог руководио чињеницом да на знатан број платних налога тужени не улажу приговор, па је сматрано да

ће се тиме у великом броју случајева избећи једна непотребна процедура (мандатни поступак), што иде и у прилог општем правном начелу економичности поступања; тиме се свакако доприноси и бржем регулисању имовинско-правних односа привредних субјеката што је несумњиво од позитивног утицаја на економски систем шире гледано.

Што се тиче жељеног ефекта, на њега би сигурно одговор могла да да једино пракса.

Досадашња пракса, због кратког временског трајања (ЗИП на снази од 1. X 1978. године) је по нашој оцени сиромашна да би се на основу ње озбиљнијом анализом извукао потпуно објективан и тачан одговор на питање жељених ефеката и вредности овог института као новине. Но и на основу садашњих практичних сазнања, чини се да је ефекат недовољан због знатног броја приговора, тако да се овај поступак у великом броју случајева суштински не разликује од мандатног поступка.

Како знамо, одредба чл. 55. ст. 2. ЗИП прописује као довољан и само формалан приговор (без образложења) и на тај начин свакако штити дужника од било какве могуће злоупотребе.

Дејство приговора може бити двојако, а зависно од предлога повериоца. У сваком случају, суд по приговору решења о извршењу ставља ван снаге и укида спроведене радње (чл. 55. ст. 1). Уколико је у предлогу од стране повериоца затражено да се за случај приговора предлог за извршење сматра тужбом, тада извршни суд поред стављања ван снаге решења о извршењу предмет доставља надлежном суду на расправљање као по тужби; у противном све се завршава обуставом извршења, односно стављањем ван снаге решења о извршењу и укидањем свих спроведених радњи.

Могућност која је дата повериоцу у ст. 3. чл. 55, да се за случај приговора његов предлог сматра тужбом, свакако резултира из потребе да се и поверилац заштити од чисто формалних приговора који имају само за циљ да осујете извршење, односно отежају повериоцу наплату свог потраживања.

Да ли је ово довољно да се заштити савестан поверилац, а самим тим и вредност овог института, свакако је ствар дуже и детаљније оцене, међутим, чини се да би се и другим законским решењима могла повећати и учврстити вредност овог института, а о чему ће даље бити речи.

Појам веродостојна исправа помиње се у закону о извршном поступку у чл. 21, 35, ст. 1, 36. ст. 1, 38, ст. 1, 39. ст. 3, 55. и 199. ст. 3.

Наведене одредбе закона имају и материјално-правни и процесно-правни карактер.

Већ досадашња искуства из праксе указују нам да је овај институт недовољно јасно одређен са оба ова аспекта, а чини се да постоје и одређене контраверзности.

У Закону о извршном поступку, како смо видели, није дат појам — дефиниција веродостојне исправе, него је речено

шта може бити веродостојна исправа. То су фактура, меница и чек (чл. 21. ст. 2).

У пракси се појављује нарочито као спорно питање шта се сматра фактуром. Закон није дао дефиницију фактуре као веродостојне исправе, па суд даје различита тумачења. Најуже тумачење захтева да таква исправа, поред свих потребних елемената, садржи и назив фактура; док поједина тумачења (шира) иду за тим да то може бити свака исправа без обзира на назив, уколико садржи све елементе фактуре као нпр. привремене и коначне ситуације из односа уговора о грађењу, возни товарни лист или било који товарни лист у јавном превозу и др.

Мишљења смо да наведене исправе треба прихватити као веродостојне исправе и у извршном поступку поготово што оне садрже поред карактеристика фактуре и друге елементе којима само дају јачу снагу у доказном смислу.

Различита тумачења постоје и у односу на питање ко може бити субјект у поступку извршења на основу веродостојне исправе. Закон је у ст. 1. чл. 21. децидирано рекао да су то организације удруженог рада које врше привредну делатност. Познато је, међутим, да поједине организације које у целини посматрано немају овај карактер, имају одређена овлашћења и за вршење привредних делатности, па се поставља питање да ли се и такве организације могу користити веродостојном исправом, односно да ли могу бити субјект у извршењу које се води на основу веродостојне исправе.

Што се тиче процесних одредби које се односе на извршење на основу веродостојне исправе, оне се разликују у односу на одредбе које регулишу извршење на основу извршне исправе. Веродостојна исправа, што је и разумљиво, увек се прилаже уз предлог, а извршна исправа уколико тај суд није одлучивао о потраживању у I степену (чл. 36. ст. 1).

Решење о извршењу донесено на основу извршне исправе доставља се јединици СДК код које се воде дужникова средства одмах, а решење о извршењу на основу веродостојне исправе доставља се јединици СДК тек пошто постане правоснажно (чл. 39. ст. 2 и 3).

Задржаћемо се на овим одредбама посматрајући их у контексту са осталим одредбама које се тичу ове две врсте извршења.

Чл. 199. ст. 1. ЗИП прописано је: „Решењем о извршењу на новчаним средствима која се воде на рачуну дужника код СДК налаже се служби да новчани износ за који је одређено извршење пренесе са рачуна дужника на рачун повериоца”, а у одредби ст. 3. истог члана наводи се: „Пренос по одредби ст. 1. овог члана врши се и пре правоснажности решења о извршењу осим ако је то решење донесено на основу веродостојне исправе”. Дакле, код извршења на основу веродостојне исправе искључен је пренос пре правоснажности решења. Одредба чл. 193. упућује на сходну примену одредаба Закона о извршењу ради наплате новчаног потраживања и када је у питању извр-

шење на друштвеним средствима. Према томе упућује нас на раздео II главе 9. ч. ЗИП-а, тачније на одредбе чл. 96. и 105. Закона. Из наведених одредби видимо да постоје две фазе у поступку спровођења извршења: фаза забране која наступа даном достављања решења дужниковом дужнику, и фаза преноса која наступа по правоснажности решења о забрани. Везано за напред изложено, произилази да и код извршења на друштвеним средствима ради наплате новчаног потраживања треба да постоје две фазе у поступку спровођења извршења, с тим што се код извршења на основу извршне исправе, уколико има средстава на рачуну дужника, истовремено спроводе и забрана и пренос, док би код веродостојне исправе те фазе морале бити одвојене, односно јединица СДК треба претходно да спроведе забрану, а по правоснажности пренос.

Међутим, како смо напред цитирали, по чл. 39. ст. 3. решења на основу веродостојне исправе доставља се јединици СДК тек по правоснажности што чини фазу забране излишном јер се истовремено врши и пренос, а с друге стране поступање по одредби чл. 39. ст. 3. омогућава се дужнику да до момента правоснажности, дакле и без улагања приговора, подизањем средстава са властитог рачуна осујети извршење.

Мишљења смо да би одредбу чл. 39. ст. 3. требало мењати утолико што би се дозволило достављање и решења о извршењу на основу веродостојне исправе јединици СДК одмах, дакле проводила би се и забрана бар кад су у питању веродостојне исправе: меница и чек. Овом изнетом решењу могући је и приговор да би се на тај начин могло догодити да дужник буде изложен шикани код неоснованих потраживања стога смо избегли забрану код фактуре док смо на становишту да би је код менице и чека требало дозволити поготову имајући у виду снагу ових исправа.

Уосталом, дужника би могли заштитити и на тај начин што би му дозволили да у случају неосноване забране има право на накнаду штете, слично решењу код неоснованих привремених мера и неоправданих претходних мера (чл. 260. ст. 5. и 6. и чл. 274. ЗИП).

Оваква или слична решења по нама би само могла повећати вредност института веродостојне исправе.

Поред досада изнетог, пракса се среће и са другим питањима на које закон није дао одговор. Примера ради да ли признати страну меницу као веродостојну исправу и сл.? Ово питање је везано за, по нама, спорно питање признавања и извршавања страних судских одлука, а с обзиром на правне празнине у овом домену, па би одговор свакако зависио и од решења питања признавања страних судских одлука, што би нас у разматрању одвело даље од основне теме, стога смо се ограничили само на изнето, не пледирајући да су иста целовита размишљања о теми о којој смо расправљали већ само један покушај да се претежно са аспекта праксе укаже на проблеме са којима се судска пракса суочава у примени овог института.

Др Душан П. Радоман

ред. професор Правног факултета Свеучилишта у Осијеку

ЖИВОТ СЕ ПРЕТПОСТАВЉА

Износећи то као сензацију, београдска „Политика“ од 31. јула 1979, на страни 21, у чланку „И живот се мора доказивати“, пише да пензионери у Бразилу, због претеране бирократизације јавног живота, морају сваког месеца доказивати да су живи уз помоћ два сведока. Пред експозитурама државне банке сваког петог у месецу направе се толики редови да чак и полиција мора да интервенише како би спречила гужву. То пензионери чекају да би примили пензије, пошто претходно докажу да су живи. „Доказати да си жив није тако лак посао,“ како то на први поглед изгледа. Није довољно појавити се испред шалтера и рећи: Ето, као што видите, драги господине, ја дишем, говорим, видим, осећам, па ваља живим. Не, за бразилског бирократу требају сведоци, обично по два, изјаве оверене са — у просеку — седам печата и такозвана „животна листа“ из социјалног да неко није случајно умро а да то — није ни знао. И то се догодило. Један је пензионер на шалтеру банке, када је дошао по пензију, сазнао да је давно, пре десетак година, умро и да мора да врати све паре које је од тада примио.”

Из чињенице да се мора доказивати живот — закључује се да у Бразилу, бар што се тиче бирократских манипулација, постоји претпоставка смрти као правна конструкција тамошњег правног поретка. Наведени новински чланак дао нам је повода да се осврнемо на питање претпоставке живота.

*

Субјект у праву, човек је носилац права и обавеза. Природно је закључити да он може вршити права и обавезе само ако је жив. Има ситуација у којима се не зна да ли је неки човек жив или мртав, иако се сигурно зна да је постојао. Потребно је да се буде начисто с тиме да ли је жив или није, како би се решило питање трансмисије његових преносивих права. Још из римског права потиче претпоставка живота, која је у

средњем веку добила своју коначну обраду. Познато је право тога права: *In favorem vitae, libertatis et innocentiae omnia praesumuntur* — претпоставља се све што иде у корист живота, слободе и невиности.¹ Према тој претпоставци, онај за кога се зна да је једном живео, али се не зна да ли је још жив, сматра се да је у животу све док се супротно не докаже.

Подељена су мишљења о оправданости ове претпоставке. Француско право је изричито не усваја, али француска судска пракса, под утицајем прилика након првог светског рата, с обзиром на чињеницу да су се јављала и тражила повраћај својих материјалних и личних права многа лица за која се држало да су у рату нестала или погинула, све је више нагињала схватању да је ова претпоставка потребна, па је она тако и уведена у француско савремено право, иако у облику мотивационе презумпције. Њемачко право је усваја, али јој не даје значај општег правила.

Сва модерна права употребу претпоставке живота ограничавају, везујући је обично за зачетак (*nasciturus*) и за одсутност или несталост неког лица.

Шеријатско право² у погледу претпоставке живота заузима особен став. У њему је она усвојена, мада јој је примена стављена у уске границе. У овоме праву претпоставка живота везана је за несталост лица. Ако неко лице отумара у свет тако да о њему нема више ни трага ни гласа, поставља се питање шта ће бити с његовим материјалним и преносивим личним правима. Шеријат је, при решавању овог питања, пошао од интереса несталога лица и оних лица која рефлектирају на његова права. Ту је он настојао да нађе згодну меру и да усклади интересе који се сукобљавају. У свима правним пословима који су штетни за нестало лице, али који зависе од његове смрти, сматраће се да је то нестало лице живо, наравно док се супротно не докаже. Ако, на пример, жена несталога хоће да се преуда, поставља се питање да ли је та удадба корисна или штетна за нестало лице, па ако се утврди — а обично се и утврђује — да је штетна, ступа у дејство претпоставка да је то нестало лице живо. Његова жена, према томе, не може да се преуда ако она, или онај ко од њене преудадбе има користи, не докаже да је нестало лице заиста умрло. Наследници несталога лица, тако исто, не могу да наследе, јер би трансмисија наслеђа била штетна за несталога. Као што се види, шеријатско право претпоставку живота употребљава увек када се ради о пословима који су штетни за несталога, а који су зависни од његове смрти. У свима осталим случајевима ова се претпоставка не примењује. Лица којима ова претпоставка не конвенира имају право да је обарају. Томе обарању није постављено никакво ограничење. Могу да се износе докази како против фундамента тако и против

¹ Др Драгомир Стојчевић — Др Анте Ромац: *Dicta et regulae iuris*, Београд, 1971, стр. 185.

² Хафиз Абдулах Бушатић: *Породично и наследно право муслимана*, Сарајево, 1926.

тезиса ове претпоставке. Наиме, може да се доказује да конкретни посао није штетан за нестало лице, нити је записан од његове смрти, као и то да је нестало лице умрло. Ако оборе фундаменат ове претпоставке, самим тим њена примена постаје илузорна. Ако оборе тезис, онда се ослобађају штетног дејства ове претпоставке. Ограничена на наведену примену, претпоставка живота у шеријатском праву је законска и оборљива.

Да ли у нашем савременом праву, које је социјалистичко, а тиме и хуманистичко у основи, постоји претпоставка живота? Баш због истакнуте природе нашег права, може се без везања закључити да оно садржи претпоставку живота.

Бивши Српски грађански законик (СГЗ) нема прописа који изричито садржи претпоставку живота. Др Лазар Марковић³ сматра да се, иако Српски грађански законик нема о томе изричитог прописа, на основу његовог пар. 49, као и пар. 151, бившег Закона о старатељству, може извести да је у српском праву постојала претпоставка живота и да је она оборљива, тј. важи све док се не докаже смрт. „Србин, ако се на страни налази“, каже се у пар. 49. СГЗ, „сматра се као одсуствујући, ако је место пребивања његовога познато; ако ли то познато није, држи се за несталога. И као такав не само не губи своје право, но долази под особиту заштиту закона.“ Та особита заштита истакнута је у пар. 151. бив. Закона о старатељству, где се вели да „старатељ одсуствујућега може за овога привређивати и наслеђа примати, но свагда с пописом имања које се наслеђује.“ Из ових прописа јасно произлази да закон претпоставља да је нестало лице живо, те зато придаје нарочиту заштиту и бригу чувању његових права.

Претпоставка живота везана је у горњем случају за одсутност или несталост неког лица. Али, та одсутност или несталост морају да буду нарочите врсте па да се на њих примени претпоставка живота.

У српском праву претпоставка живота може бити везана још за зачетак (*nasciturus*) неког лица. У последњој реченици пар. 43. бив. СГЗ каже се: „Рођено (дете) држи се свагда за живо; ко се сумња и противно наводи, доказати мора“. И ова законска изрека, доведена у везу са пар. 49. бив. Српског грађанског закона и пар. 151. бив. Закона о старатељству, потврђује мишљење да је у предратном српском праву постојала претпоставка живота.

Било да је везана за зачетак, било да је везана за одсутност или несталост неког лица, претпоставка живота у српском праву је оборљива. То значи, њен тезис важи све док се не обори супротним доказима. Она је уведена у приватном интересу. Њоме се фаворизује зачетак, односно нестало лице.

Као и бивши Српски грађански законик, тако и бивши Општи имовински законик за Књажевину Црну Гору нема изричитих прописа о претпоставци живота. Али се, на основу чл. 665, где се говори о старатељству над имањем одсутног и несталог

³ Др Лазар Марковић: *Грађанско право*, Београд, 1927.

лица, и чл. 682, где се каже да ће суд, у поступку за проглашење несталога умрлим, „назначити несталоме старатеља који ће штитити претпоставку о животу његову” — може извести закључак да је претпоставка живота постојала и у црногорском праву.

Из пар. 15, 16. и 311. бивше Предоснове југословенског грађанског законика види се да је и она усвајала претпоставку живота.

Мада у своме пуном обиму претпоставка живота није изравно постављена у нашем савременом праву, за њу се ипак може рећи да је законска. Због њене лоше стилизације и расподела међу законским прописима њој се не може одузети карактер законске претпоставке.

Пропис пар. 23. бившег Опћег грађанског законика (ОГЗ), који је и по нумерацији и по садржини подударан са таквим прописом Аустријског општег грађанског законика (АГЗ), гласи: „Када је двојба да ли се дијете родило живо или мртво, узима се прво. Тко противно тврди, мора то доказати”. Очигледно је да је ова претпоставка да се дете живо родило одраз опште претпоставке живота, која је била усвојена у бившем хрватском, као и у бившем аустријском грађанском праву. Њена важност се нарочито истиче на подручју наследног права.

Претпоставка живота, како њена варијанта о несталој тако и њена варијанта о зачетку, подложна је супротном доказивању. Њена варијанта о несталој може се обарати и у фундаменту и у тезису, тј. истицати да природа несталој онемогућује примену претпоставке живота, односно тражити проглашење несталога умрлим, као и доказивати да је нестало лице умрло. Такође и њена варијанта о зачетку може се побити у фундаменту и у тезису, тј. доказивати да лице није рођено или, ако је рођено, да је рођено мртво.

Као свака правна претпоставка, тако и претпоставка живота може се обарати супротним доказивањем. Обично се то обарање врши помоћу извода из матичних књига умрлих, тј. помоћу извода из књига у које се уводе грађанска стања. Ако се смрт не може доказати на основу исправа из матичних књига, у том случају заинтересованим стоји на расположењу да нестало лице у ванпарничном поступку пред општинским судом прогласе умрлим и да му се одреди дан, а по могућности и час смрти.

И бивши Српски грађански законик и бивши Хрватски опћи грађански законик садржавали су посебне одредбе о проглашењу несталога лица умрлим. Међутим, у новој Југославији то је питање регулисано савезним Законом о проглашењу несталих лица за умрла и о доказивању смрти од 10. априла 1952. Према чл. 1. тога закона: „Суд ће прогласити за умрло:

1) лице о чијем животу за последњих пет година није било никаквих вести, а од чијег је рођења прошло шездесет година;

2) лице о чијем животу за последњих пет година није било никаквих вести, а за које је вероватно да више није живо;

3) лице које је нестало у бродолому, саобраћајној несрећи, пожару, поплави, потресу или у каквој другој непосредној животној опасности, а о чијем животу није било никаквих вести за шест месеци од дана престанка опасности;

4) лице које је нестало у току рата у вези са ратним догађајима, а о чијем животу није било никаквих вести за годину дана од дана непријатељства.

Рокови из тач. 1) и 2) овог члана рачунају се од дана када је по последњим вестима нестали несумњиво био жив, а ако се тај дан не може тачно утврдити, ти рокови почињу тећи свршетком месеца односно године у којој је нестали по последњим вестима био жив."

У чл. 11. истог закона стоји: „У случају када се смрт једног лица не може доказати исправама предвиђеним у Закону о државним матичним књигама, свако ко има правни интерес, као и јавни тужилац, може предлагати суду да се изведе доказ о смрти и донесе решење којим се утврђује смрт тога лица”.

До Устава из 1974. ова материја је била регулисана савезним законом наведеним у горњим редовима. Међутим, од доношења поменутог Устава надлежност за доношење прописа о регулисању те материје прешла је на републике и покрајине. Неке републике и покрајине — Србија, Хрватска, Косово — су истакле да ће савезне прописе о тој материји, тј. прописе из укинутог савезног закона, примењивати као републичке односно покрајинске. Друге републике и покрајине — Македонија, Црна Гора, Војводина, Словенија, Босна и Херцеговина — у овој материји донеле су своје прописе, који се у суштини не разликују од одредаба бившег савезног закона.

Поступак за проглашење несталога лица умрлим и о доказивању смрти, за који је надлежан општински суд подручја на коме је нестали имао своје последње пребивалиште, може покренути сваки ко за то има правни интерес, па и јавни тужилац. Јавни правобранилац може предложити ово проглашење када постоји имовинскоправни интерес друштвено-политичке заједнице. О покретању тога поступка суд обавештава надлежни старатељски орган да би одредио старатеља несталом лицу. Након потребних претходних извида суд огласом позива несталог да се јави. Законом је прописан рок за то. Након протека тога рока саслушавају се предлагач и старатељ несталог, а затим се доноси решење којим се или усваја или одбија предлог, већ према томе да ли су у конкретном случају испуњени законски услови за проглашење или нису. То решење о проглашењу за умрлог може се касније, под законским условима, преиначити или укинути. У решењу о проглашењу несталог умрлим одређује се и дан, а по могућности и час његове смрти. Као и у бившем савезном закону, тако и у новим прописима, — ако се смрт несталог не може доказати исправама из матичне књиге, сваки ко има правни интерес, те и јавни тужилац, може предложити

надлежном суду да изведе доказе о смрти тога лица, те да донесе решење којим се утврђује да је оно умрло.⁴

Из предњег излагања се види да у нашем новом статусном праву постоји претпоставка живота. С обзиром на прописани поступак о проглашењу несталог лица умрлим и о доказивању смрти, произлази да је та претпоставка оборљива, а по тежини услова који се изискују за то обарање она је ограничено оборљива. То значи да се нестало лице може прогласити умрлим само ако се испуне за то услови који су наведени у закону. Јасно је да се нестало лице сматра живим све док се поступак о његовом проглашењу за умрлога правомоћно не оконча. Када се тај поступак правомоћно оконча, лице које је оглашено умрлим може, ако се касније појави, тражити да се решење укине или преиначи, а то могу тражити и друга лица, као и јавни тужилац, ако за то имају правни интерес.

Дакле, у нашем модерном, социјалистичком праву постоји претпоставка живота, која се једино може обарати и оборити у судском ванпарничном поступку на основу испуњења услова прописаних законом. Претпостављање смрти је назадно и у супротности са начелима на којима почива савремена цивилизација.

⁴ В. Правну енциклопедију, Београд, 1979, стр. 1143.

ИЗ СУДСТВА

Усмени уговор о закупу пољопривредног земљишта не производи своје правно дејство.

...

Другостепени суд у целости прихвата правни став и све разлоге првостепеног суда, на исте упућује и стога сматра да нема основа жалбени навод да и усмени уговор странака производи правно дејство, и да тужени због тога није дужан да преда посад спорних парцела. Према чл. 70. Закона о облигационим односима уговор који није закључен у прописаној форми нема правно дејство уколико из циља прописа којим је одређена форма не произилази што друго. Цитирана одредба подразумева обавезу суда да у парници у којој се појављује спорно питање у вези са формом уговора цени одредбе оног закона којим је прописана форма, као и циљ због којег је та форма прописана. Ова одредба примењује се и у конкретной парници, будући да је усмени споразум странака склопљен јуна 1979. године, дакле након ступања на снагу Закона о облигационим односима, што значи да се примењује у смислу чл. 1106. тога Закона. Према одредбама важећег закона о искоришћавању пољопривредног земљишта (Сл. лист САПВ 27/72. са изменама и допунама у Сл. листу бр. 8/73 и 14/73) искоришћавање пољопривредног земљишта без обзира у чијој је својини од општег је друштвеног интереса и има се вршити према одредбама тог закона (чл. 1). Властник пољопривредног земљишта може то земљиште дати у закуп, између осталог, и индивидуалном пољопривредном произвођачу. Уговор о закупу мора бити закључен у писменом облику, с тим што се мо-

же закључити и усменим изјавама уговорних страна датих на записник пред надлежним органом Управе општине. Забрањено је давање или узимање у закуп пољопривредног земљишта без писменог уговора о закупу (чл. 41). Из цитираних одредаби Закона, посебно одредбе чл. 1. и 41. несумњиво произилази да усмени уговор о закупу пољопривредног земљишта не производи своје правно дејство и да се пољопривредно земљиште не може дати, односно узети у закуп без писменог уговора.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 836/80.

Ваљаност уговора о промету непокретности — земљишта у време забране отуђења по Закону о аграрној реформи и колонизацији из 1945. године.

...

Несумњиво је утврђено да су А. спорне некретнине добили из општенародне имовине решењем Покрајинског секретаријата за послове финансија у Н. С. бр. 06/6-1266/54. од 27. VI 1958. године, које је и данас на снази. На основу тога решења они су 18. VII 1958. године под бр. Дн. 6256/58. укњижени као власници у земљишној књизи зкњ. ул. бр. 1914 к. о. Н. Ф. Истог дана укњижена је и забрана отуђења и олтеређења на основу чл. 24 Закона о аграрној реформи и колонизацији од 23. VIII 1945. године. А. власништво није могло бити одузето у поступку обнове земљишне књиге. Према томе, Комисија за обнову земљишне књиге, ако није могла признати привремени купопро-

дајни уговор, који су А. закључили са тужиоцима 5. IV 1958. године, имала је оставити потојеће земљишно књижно стање, тј. за власнике оставити А., а не без основа пренети ове некретнине у друштвену својину.

Тачно је да у време склапања привременог купопродајног уговора, исти није био ваљан, али пошто је рок забране отуђења и оптерећења истекао још 1961. године, а поменуто решење о додели некретнина А. је остало на снази, то је овај правни посао по становишту овог суда правно ваљан. Ово тим пре, што је по чл. 49 Закона о промету непокретности (Сл. лист САПВ бр. 1/75) одређено да уговор који није закључен у складу са чл. 10. став 1. Закона о промету непокретности (Сл. гласник СР Србије бр. 15/74) је апсолутно ништав, изузев ако је у већем делу извршен до ступања на снагу овог Закона. Недвојбено је у овој парници утврђено, да је привремени купопродајни уговор који су А. закључили са тужиоцима у целости извршен 5. IV 1958. године.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 156/80.

Ако се земљишно-књижно стање и фактичко стање не слажу, а фактичко стање није спорно, важиће фактичко стање.

...

Из списка првостепеног суда као и жалбених навода видљиво је да су се тужени током целог поступка бранили, противећи се тужбеном захтеву, тврђењем да их нико није известио ни позивао у поступку комасације, да су од тужиоца чули да је њему додељено спорно земљиште, да су они власници истог, те да немају сазнања на који начин им је одузето. На ове наводе првостепени суд се није детаљније освртао, сматрајући да за решење овог спора нису одлучујући. Овакво резонување довело је до непотпуно утврђеног чињеничног стања, као последица погрешне примене материјалног права. Наиме, чл. 80. Закона о комасацији и арендацији је предвиђао, између оста-

лог, да се у погледу својине и других стварних права на земљишту које се уноси у комасациону масу узима постојеће стање у земљишним књигама, а у погледу других података (о поседу, површини, култури и сл.) фактичко стање. Ако се фактичко стање у погледу права својине и других стварних права на земљишту не слаже са стањем у земљишним књигама, а фактичко стање није спорно, узмеће се фактичко стање. Овим се не дира у право трећих лица на то земљиште. Према томе, како је то иначе познато из правних правила грађанског права, а како сада произилази из поменутих одредабе позитивног прописа, тужени би могаи основано да се противе тужбеном захтеву уколико се утврди да своје право својине нису изгубили ни на један од могућих начина не само у току комасације, већ ни у једном другом поступку који би могао довести до овакве промене. Стога ће првостепени суд у поновљеном поступку извести све расположиве доказе прихватањем одговарајуће земљишно књижне документације, документације на основу које је извршена обнова земљишних књига и друге које се укажу потребним и целисходним ради утврђивања да ли су у неком поступку када је земљиште постало друштвена својина учествовали тужени. У случају да након тога суд закључи да је тужени доказао своје тврђење, пасивно легитимисана страна против које би евентуално требало усмерити постојећи тужбени захтев, била би Општина која је спроводила комасацију и чија је Комисија тужиоца увела у посед спорног земљишта.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 2851/79.

Наследник постаје савестан држалац ствари у тренутку отварања наслеђа.

...

Према правним правилима имовинског права (а које правило као норму предвиђа Закон о основним својинско-правним односима), наследник постаје савестан држалац

ствари од тренутка отварања наслеба и у случају када је оставилац био несавестан држалац. Наследник постаје држалац у тренутку смрти оставиоца без обзира на то када је стекао фактичку власт над стварима. Примењено на конкретни случај, уколико су наводи туженог тачни Ц. Ј. је постао држалац ствари — наслеђених некретнина у тренутку смрти свога оца, оставиоца покојног П. Као сувласник има право да заједно са другим сувласником користи наслеђену некретнину, па тиме и да државину пренесе на друга лица, уколико то није искључено споразумом или деобом некретнина са другим сувласницима.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 491/80.

Усмени уговор о промету непокретности закључен и извршен пре ступања на снагу Закона о промету непокретности (Сл. лист САПВ бр. 1/75. од 9. I 1975. год.) производи правно дејство.

...

С обзиром на заузето правно становиште да купопродајни уговор у односу на некретнине не производи правно дејство, првостепени суд је пропустио да цени све изнете околности да би утврдио праву вољу уговорних странака, укључујући и тужену којој је исплаћен највећи део купопродајне цене, према досада изведеним доказима које она није побијала, за усмено склопљени купопродајни уговор у 1970. години, као и да утврди битну чињеницу да ли је основ таквог правног посла тужена ступила у посед купљене некретнине, те уколико је ступила када и на који начин јој је иста предата, односно, да ли је правни посао такве купопродаје у целости извршен, нашта жалба основана указује.

Према становишту овог (II степеног) суда уколико је дошло до купопродаје некретнина по међусобној вољи уговарајућих странака, те како је сачињен усмени уговор, и извршен већим делом, не само предајом некретнина у посед

новом власнику него и исплатом свег дела, односно, купопродајне цене у целости, такав уговор сачињен у току 1970. године односно, све до 9. I 1975. године, (до доношења Закона о промету непокретности САПВ бр. 1/75. од 9. I 1975. године) производи правно дејство.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 2979/79.

Парнични трошкови код сређивања земљишно-књижног стања.

...

По мишљењу овог (другостепеног) суда у конкретном случају нису испуњени услови за досуду трошкова, јер тужена Општина Н. С. није скривила за несређено књ. стање. Околност што је тужиља, да би ускладила фактичко стање са правним, морала устати са тужбом, што још не значи да је тужена скривила парницу и да је дужна накнадити трошкове спора.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 419/80.

...

Тужиоци су уговором о купопродаји од 10. IV 1958. године стекли основ за укњижбу права власништва, али се у земљишне књиге нису могли укњижити све до истека рока од 20 година обзиром да је решењем Одељења за аграрну реформу и колонизацију бр. 6623/46. од 7. XII 1949. године наложено Земљишно-књижном одељењу суда да у поменутом року некретнине не могу бити у промету. Оне су у међувремену прешле у друштвену својину, па су тужиоци једино своје право могли остваривати у парници. Стога не стоји закључак првостепеног суда да тужиоци немају право на трошкове, јер да њиховом кривицом није дошло до сређивања земљишних књига. Напротив, тужена је противећи се тужбеном захтеву проузроковала настале трошкове и спор изгубила.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 261/80.

**Савесност као један од битних
услова за стицање својине по осно-
ву одржаја.**

...

Првостепени суд је утврдио да је коначном одлуком о додељивању земљишта из земљишног фонда Ме-сног народног одбора Н. С. бр. 41610 од 20. IV 1947. године пар-ничним странкама и њиховој мајци П. П. додељена спорна парцела 5898/12 која се налази у атару Ч. Ову земљу су заједно обрађивали до удаје тужене 1947. године пар-ничне странке од када парцелу обрађује тужилац и на исту плаћа порез. Тужилац је одлуком о на-слеђивању земљишта поседовао све од 20. IV 1947. године, из које се види да је поред тужиоца и његова мајка наслеђена и тужена, те прво-степени суд налази да је тужилац знао да је спорна земља у 1/3 дела власништво тужене, а да је тужена

сазнала за надебуу тек у поступку комасације.

Сходно правним правилима гра-ђанског права, за одржај је потре-бна законита и савесна државина као и протек времена. Како одлу-ком о надеоби тужилац није наде-љен у целини са спорном парцелом, већ тужена и њихова мати, а како је ова одлука достављена тужиоцу који одлуку има код себе од 1947. године, то правилно првостепени суд налази да тужилац није саве-стан држалац спорне некретнине, дела којим је наслеђена тужена, те и без обзира што је тужилац по-седовао и спорни део некретнине од 1947. године па надаље, правилно првостепени суд налази да се нису стекли услови да тужени постане власник спорног дела некретнине путем одржаја.

Виши суд у Новом Саду, Гж. 2360/79.

**Праксу приредио
Светозар Добросављев**

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 25. априла 1980. године, донета су следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника и секретара Управног одбора о раду органа Коморе између две седнице и благајника Управног одбора о стању финансијских средстава Адвокатске коморе Војводине на дан 25. април 1980. године.

2) Узета је на знање информација Комисије за статутарна и нормативна акта о раду на оживотворењу иницијативе друга Тита за увођење колективног руководства и колективне одговорности у органима Адвокатске коморе Војводине и задужен председник Комисије да извештај поднесе Конференцији адвоката.

3) Управни одбор узео је на знање извештај председника Комисије за праћење спровођења Друштвеног договора о раду и прикупљеном материјалу за сачињење Анализе о понашању потписника Друштвеног договора о усклађивању обавеза адвоката за задовољавање општедруштвених и заједничких потреба.

4) Управни одбор донео је предлог Одлуке о увођењу доприноса за инвестиционо одржавање пословних просторија Адвокатске коморе Војводине, Одлуке о оснивању фонда за адаптацију, Одлуке о увођењу опште обавезе плаћања коморског доприноса за адаптацију у месечном износу од 300 динара по члану Коморе почев од 1. I 1980. године, исте упућује Конференцији адвоката ради утврђивања и достављања Скупштини Адвокатске коморе Војводине на усвајање.

5) Решењем број 90/80. уписује се у Именик адвоката Ђурчин М. Душан, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Николе Тесле бр. 3 са даном 25. IV 1980.

6) Решењем број 85/80. уписује се у Именик адвоката Шоћ Д. Слободан са седиштем адвокатске канцеларије у Кикинди, Бориса Кидрича бр. 8 са даном 29. април 1980. године.

7) Решењем број 61/80. уписује се у Именик адвоката Бошњаковић Александар са седиштем у Новом Саду, Мајевичка бр. 7, са даном 12. мај 1980. године.

8) Решењем бр. 83/80. уписује се у Именик адвоката Пекановић Олга, са седиштем канцеларије у Сомбору, Ул. Венац Степе Степановића бр. 1-а са даном 1. мај 1980.

9) Решењем број 79/80. уписује се у Именик адвокатских приправника Чувардић Зора са адвокатско-приправничком вежбом код Перваз Јована, адвоката у Новом Саду, са даном 25. април 1980. год.

10) Решењем број 98/80. уписује се у Именик адвокатских приправника Јанкулов Небојша, са адвокатско-приправничком вежбом код Колесар Федора, адвоката у Н. Саду, са даном 1. мај 1980. године.

11) Решењем број 102/80. брише се из Именика адвокатских приправника Ђурчин М. Душан, са адвокатско-приправничком вежбом код Ђурчин Милана, адвоката у Панчеву, са даном 25. IV 1980. године, јер је уписан у Именик адвоката.

12) Решењем број 38/80-2. ставља се ван снаге решење Управног одбора од 8. II 1980. године о пресељењу седишта адвокатске канцеларије Цветановић Живојина из Новог Сада у Сремске Карловце.

13) Решењем број 72/80. наложено је књиговодству Коморе да изврши обрачун посмртнине иза преминулог Бајац Будислава, адвоката у пензији из Врбаса, и посмртнину исплати његовој удовици Бајац Софији из Н. Сада, Радничка бр. 25.

14) Решењем број 75/80. наложено је књиговодству Коморе да изврши обрачун посмртнине иза преминулог Васић Боке, адвоката у пензији из Жабља, и посмртнину исплати сестри преминулог адвоката Јакшић Јулки из Лока, М. Тита бр. 25.

15) Решењем број 76/80. брише се из Именика адвоката Цветановић Живојин, адвокат из Н. Сада, Саве Ковачевића 13/IV стан 13 са даном 31. III 1980. године.

16) Решењем број 96/80. узето је на знање да је Пашћановић Родољуб, адвокат у Новом Саду, са даном 9. април 1980. године преселио седиште своје адвокатске канцеларије из Новог Сада у Каћ, ул. Саве Малешева бб.

17) Решењем број 71/80. брише се из Именика адвокатских приправника Манчић Лиљана са вежбом код Саве Савића, адвоката у Н. Саду, са даном 16. март 1980. године, због заснивања радног односа.

18) Решењем број 94/80. брише се из Именика адвокатских приправника Новачић Анђун, са адвокатско-приправничком вежбом код др Луке Петошевића, адвоката у Старој Пазови, са даном 14. IV 1980. године, због заснивања радног односа.

19) Решењем број 74/80. узето је на знање да је Анђелић Стеван са даном 1. IV 1980. године наставио адвокатско-приправничку вежбу код Комленовић Вељка, адвоката у Новом Саду.

20) Решењем број 99/80. Управни одбор Адвокатске коморе Војводине, применом чл. 30. став 1. тач. 6. Закона о адвокатури и служби правне помоћи, донео је решење којим брише из Именика адвоката Радовић Николу, адвоката у Старој Пазови, М. Тита бр. 4, са даном 25. IV 1980. године.

Управни одбор
Адвокатске коморе Војводине

ИЗ СЕДНИЦЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ АДВОКАТА

Конференција адвоката одржала је своју XV седницу 9. маја 1980. године у службеним просторијама Адвокатске коморе Војводине. На овој седници председавао је Драгутин Кецојевић, адвокат у Новом Саду.

Конференција је у присуству делегата Општинских организација адвоката: Новог Сада, Бечеја, Инђије, Старе Пазове, Сремске Митровице, Суботице, Брбаса, Зрењанина, Бачке Тополе, Кикинде, Сенте и Сомбора, узела на знање:

- Тезе Комисије за статутарна и нормативна акта у погледу измена и допуна Статута у циљу спровођења у живот иницијативе друга Тита за увођење колективног руководства и колективне одговорности у органима Адвокатске коморе Војводине,

- препоручује наставак рада на изменама и допунама Статута те да се Тезе упуће Скупштини Адвокатске коморе Војводине ради упознавања чланства,

- Конференција адвоката је утврдила предлог за повишење чланарине почев од 1. I 1980. године у износу од 55,— дин. месечно, и предлог упућује Скупштини,

- Конференција адвоката је са једним уздржаним гласом утврдила предлог Одлуке Управног одбора за увођење доприноса ради подмирења трошкова одржавања прославе и инвестиционог одржавања зграде Адвокатске коморе, и предлог упућује Скупштини,

- Конференција адвоката разматрала је примедбе Покрајинских секретаријата на Тарифу усвојену од стране Скупштине АК Војводине 16. јуна 1979. године и усвојила исте, и о томе ће се обавестити Скупштина Адвокатске коморе Војводине.

Адвокатска комора Војводине

ЛАЗАР ПРЋИЋ

У Суботици је умро 27. VIII 1979. године Лазар Прћић, адвокат у пензији.

Лазар Прћић родио се у Суботици 19. II 1907. године у земљорадничкој породици. Школовао се у Суботици. Правни факултет завршио је 14. II 1931.

Адвокатско-приправничку праксу обављао у Суботици од 1932. до 1937. године у угледним адвокатским канцеларијама, др Мирка Ивандекића, др Емила Хаваша и др. Адвокатски испит положио код Апелационог суда у Новом Саду 20. јуна 1934. године.

Уписан је у Именик адвоката код Адвокатске коморе у Новом Саду са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици 16. V 1937. године, коју је водио све до пензионисања 1. VII 1974, са кратким прекидом у данима ослобођења (1944—1945) када је радио у службама Народноослободилачког одбора града Суботице.

Лазар Прћић је читав свој радни век провео у адвокатури, позиву за који се солидно припремио и коме је дао све своје физичке и интелектуалне снаге. За разлику од многих предатних суботичких адвоката, ни у страначком животу није активно учествовао. Остао је добар патриота ван дневне политике, радећи свој посао. Имао је разгранату канцеларију и пре и после рата, уживајући солидан углед код клијената, уважавање од судова и јавности.

Лазар Прћић је остао у светлој успомени адвоката Војводине.

М. Б.

Др ЛАЗАР БОШЊАК

Др Лазар Бошњак, пензионисани адвокат из Вршца, умро је и сахрањен у Вршцу 30. VIII 1979. године.

Лазар Бошњак родио се у земљорадничкој породици 1. IV 1908. године у селу Кусићу.

Гимназију учио и завршио у Белој Цркви. Право студирао у Београду, где је дипломирао 1922. године.

Адвокатски испит положио код Апелације у Новом Саду 1928. године.

Адвокатску праксу обављао у Вршцу, у ком времену је и припремао и положио докторат у Сегедину 1927. године.

Отвара адвокатску канцеларију 1928. године у Вршцу, коју води све до пензионисања 31. III 1968. године, са ратним прекидом, пошто је боравио у немачком заробљеништву као резервни официр.

Због свог антифашистичког става у заробљеништву, по повратку биран за судију Среског суда у Вршцу, да би се после годину дана вратио у адвокатуру.

Др Лазар Бошњак располагао је солидном стручном спремом и знањем језика средине у којој је живео и радио (немачки, мађарски и румунски). И пре и после рата имао је једну од најразвијенијих канцеларија у Вршцу. Озбиљан, темељан и чврст у животним ставовима као и у свом послу, стекао је углед и поштовање средине, а кроз цео век као грађанин демократских убеђења и схватања увек био отворен за прогрес. Узимао је видног учешћа у раду Адвокатске коморе у Новом Саду, где је више пута биран у разним органима Коморе.

М. Б.

САДРЖАЈ

УМРО ЈЕ ДРУГ ТИТО

Са комеморативне седнице Управног одбора
Адвокатске коморе Војводине одржане 7. маја 1980. године
у Адвокатској комори у Новом Саду

Позив на редовну годишњу Скупштину — — — — —	5
Извештај о раду Адвокатске коморе Војводине за период од 16. VI 1979. до 31. V 1980. — — — — —	7
Завршни рачун за 1979. г. — — — — —	20
План прихода и расхода за 1980. г. — — — — —	24

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Јован А. Јерковић, Одговорност продавца за материјалне недо- статке ствари — Гаранција за исправно функционисање продате ствари — — — — —	26
Adam Vass, Оригинарно стицање власништва грађењем на ту- ђем земљишту — — — — —	38
Светозар Добросављевић, Извршење на основу веродостојне исправе — — — — —	44
Др Душан П. Радоман, Живот се претпоставља — — — — —	48

ПРАВНА ПРАКСА

Из судства (Светозар Добросављевић) — — — — —	54
---	----

САОПШТЕЊА

Из седнице Управног одбора — — — — —	58
--------------------------------------	----

НЕКРОЛОЗИ

Лазар Прћић (М. Б.) — — — — —	60
Др Лазар Бошњак (М. Б.) — — — — —	61
Јеремија Златар (М. Б.) — — — — —	62

Уређивачки савет:

Председник:

Никола Вујашковић
судија Врховног суда Војводине

Светозар Дракулић, заменик јавног правобраниоца Војводине, **Антоније Борић**, саветник покрајинског секретара за правосудје и општу управу, **Никола Јеловац**, адвокат у Сомбору, **Васа Калишки**, адвокат у Панчеву, **Жива Коњевић**, шеф Службе за скупштинске послове Привредне коморе Војводине, **Војислав Маринков**, адвокат у Вршцу, **др Љубиша Милошевић**, редовни професор Правног факултета у Н. Саду, **Душан Мићић**, секретар Покрајинског друштвеног правобраниоца самоуправљања, **Светозар Николић**, судија Врховног суда Војводине, **Милан Рапајић**, адвокат у Новом Саду, **Војислав Рашовић**, адвокат у Сремској Митровици, **Ласло Цабафи**, адвокат у Зрењанину, **др Петар Шарчевић**, доцент Правног факултета на Ријеци, **Душан Шинка**, стручно-политички сарадник у Покрајинској конференцији ССРН Војводине

Уређивачки одбор:

Главни и одговорни уредник:

Сава Савић
адвокат у Новом Саду

Борђе Вебер, адвокат у Новом Саду, **Будислав Вулетић**, адвокат у Новом Саду, **Светозар Добросављевић**, судија Општинског суда у Новом Саду, **Мирослав Здјелар**, адвокат у Новом Саду, **Живко Киселички**, судија Вишег суда у Новом Саду.

Технички уредник:

Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/1. — Телефон: 29459. Годишња претплата 360.— дин. за иностранство двоструки износ. Цена једног броја 35.— дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САНВ бр. 418—185 од 23. маја 1973. године, **Гласник** је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

РО Штампарија „Будућност“, Шумадијска 12, Нови Сад

